ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
MELCHIOR WATHELET
της 10ης Σεπτεμβρίου 2015 [1]

Υπόθεση C-428/14

DHL Express (Italy) Srl,
DHL Global Forwarding (Italy) SpA
κατά
Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato
[αίτηση του Consiglio di Stato (Ιταλία)

για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως]

«Πολιτική ανταγωνισμού — Άρθρο 101 ΣΛΕΕ — Σύμπραξη — Τομέας των διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων — Επιείκεια — Συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών (ΕΑΑ) — Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού (ΕΔΑ) — Πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ — Ο δεσμευτικός ή όχι χαρακτήρας του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ για τις ΕΑΑ — Σχέσεις μεταξύ αίτησης απαλλαγής που υποβάλλεται στην Επιτροπή και απλουστευμένης συνοπτικής αίτησης απαλλαγής που υποβάλλεται σε ΕΑΑ»

I – **Εισαγωγή**

1. Η παρούσα αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η οποία υποβλήθηκε στη Γραμματεία του Δικαστηρίου από το Consiglio di Stato (Συμβούλιο της Επικρατείας, Ιταλία) στις 18 Σεπτεμβρίου 2014, αφορά την ερμηνεία των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, καθώς και του άρθρου 11 του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ] [2].

2. Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ, αφενός, των DHL Express (Italy) Srl και DHL Global Forwarding (Italy) SpA (στο εξής, από κοινού: DHL), θυγατρικών της Deutsche Post AG, και, αφετέρου, της Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato (αρχής αρμόδιας για τον σεβασμό του ανταγωνισμού και των κανόνων της αγοράς, στο εξής: Autorità).

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

2 — ΕΕ 2003, L 1, σ. 1.

II – **Το νομικό πλαίσιο**

Α — *Ο κανονισμός 1/2003*

3. Η αιτιολογική σκέψη 15 του κανονισμού 1/2003 προβλέπει τα ακόλουθα:

«Η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών θα πρέπει να αποτελούν από κοινού ένα δίκτυο δημόσιων αρχών που θα συνεργάζονται στενά με σκοπό την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας του ανταγωνισμού. Για το σκοπό αυτό είναι απαραίτητο να συγκροτηθούν κατάλληλοι μηχανισμοί ενημέρωσης και διαβουλεύσεων. Οι περαιτέρω λεπτομέρειες για τη συνεργασία εντός του δικτύου καθορίζονται και αναθεωρούνται από την Επιτροπή, σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη.»

4. Το άρθρο 11 του κανονισμού 1/2003, που φέρει τον τίτλο «Συνεργασία μεταξύ της Επιτροπής και των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών», έχει ως εξής:

«1. Η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών συνεργάζονται στενά για την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας ανταγωνισμού.

2. Η Επιτροπή διαβιβάζει στις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών αντίγραφο των σημαντικότερων στοιχείων που έχει συλλέξει με σκοπό την εφαρμογή των άρθρων 7, 8, 9 και 10 και του άρθρου 29, παράγραφος 1. Κατόπιν αιτήσεως της αρχής ανταγωνισμού κράτους μέλους, η Επιτροπή της διαβιβάζει αντίγραφο άλλων υφιστάμενων εγγράφων που είναι αναγκαία για την εκτίμηση της υπόθεσης.

3. Όταν οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ενεργούν κατ' εφαρμογή του άρθρου 81 [ΕΚ] ή του άρθρου 82 [ΕΚ], ενημερώνουν εγγράφως την Επιτροπή πριν ή αμέσως μετά την έναρξη του πρώτου τυπικού μέτρου έρευνας. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διαβιβασθούν και στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών.

4. Το αργότερο 30 ημέρες πριν από την έκδοση απόφασης με την οποία θα διατάσσεται η παύση μιας παράβασης, θα γίνονται δεκτές αναλήψεις δεσμεύσεων ή θα ανακαλείται το ευεργέτημα ενός κανονισμού περί απαλλαγής κατά κατηγορία, οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών ενημερώνουν την Επιτροπή. Προς το σκοπό αυτό, παρέχουν στην Επιτροπή την περίληψη της υποθέσεως, την προβλεπόμενη απόφαση ή, εάν δεν ληφθεί απόφαση, κάθε άλλο έγγραφο που επισημαίνει τον προτεινόμενο τρόπο δράσης. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να διαβιβασθούν και στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών. Κατ' αίτηση της Επιτροπής, η αρχή ανταγωνισμού που έχει κινήσει τη διαδικασία θέτει στη διάθεση της Επιτροπής άλλα έγγραφα τα οποία βρίσκονται στην κατοχή της και είναι αναγκαία για την εκτίμηση της υπόθεσης. Οι πληροφορίες που παρέχονται στην Επιτροπή μπορούν να διαβιβασθούν στις αρχές ανταγωνισμού των λοιπών κρατών μελών. Οι εθνικές αρχές ανταγωνισμού μπορούν επίσης να ανταλλάξουν μεταξύ τους πληροφορίες που απαιτούνται για την εκτίμηση υπόθεσης της οποίας έχουν επιληφθεί δυνάμει των άρθρων 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ].

5. Οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών δύνανται να συμβουλεύονται την Επιτροπή σχετικά με οποιαδήποτε υπόθεση που αφορά την εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας.

6. Η κίνηση διαδικασίας με σκοπό την έκδοση απόφασης κατ' εφαρμογή του κεφαλαίου ΙΙΙ από την Επιτροπή συνεπάγεται την απώλεια από τις αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών της αρμοδιότητάς τους να εφαρμόζουν τα άρθρα 81 [ΕΚ] και 82 [ΕΚ]. Εάν η αρχή ανταγωνισμού κράτους μέλους έχει ήδη επιληφθεί μιας υπόθεσης, η Επιτροπή κινεί διαδικασία μόνον κατόπιν διαβούλευσης με αυτή την εθνική αρχή ανταγωνισμού.»

Β — *Η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού*[3]

5. Κατά το σημείο 1 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ:

«Με τον κανονισμό 1/2003 […] (1) […] καθιερώθηκε ένα σύστημα παράλληλων αρμοδιοτήτων βάσει του οποίου η Επιτροπή και οι αρχές ανταγωνισμού των κρατών μελών (στο εξής: "εθνικές αρχές ανταγωνισμού" ή "ΕΑΑ") (2) δύνανται να εφαρμόζουν τα άρθρα [101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ]. Από κοινού, οι ΕΑΑ και η Επιτροπή συναποτελούν ένα δίκτυο δημόσιων αρχών: ενεργούν προς χάριν του δημόσιου συμφέροντος και συνεργάζονται στενά με στόχο την προάσπιση του ανταγωνισμού. Το δίκτυο αυτό αποτελεί έναν μηχανισμό για διαβουλεύσεις και συνεργασία στο πλαίσιο της εφαρμογής και επιβολής της πολιτικής ανταγωνισμού της ΕΚ. Το δίκτυο παρέχει ένα πλαίσιο για τη συνεργασία των ευρωπαϊκών αρχών ανταγωνισμού σε περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων [101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ] και συνιστά τη βάση για τη διαμόρφωση και διατήρηση μιας κοινής αντίληψης περί ανταγωνισμού στην Ευρώπη. Το δίκτυο καλείται Ευρωπαϊκό Δίκτυο Ανταγωνισμού ("ΕΔΑ")».

6. Κατά το σημείο 38 της ίδιας ανακοινώσεως:

«Στον βαθμό που δεν υπάρχει κάποιο πλέγμα πλήρως εναρμονισμένων καθεστώτων επιείκειας που να καλύπτει το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, μία αίτηση για επιείκεια η οποία έχει υποβληθεί σε συγκεκριμένη αρχή δεν είναι δυνατό να θεωρηθεί ως αίτηση για επιείκεια με αποδέκτη οποιαδήποτε άλλη αρχή. Για τον λόγο αυτό, ο αιτών έχει συμφέρον να υποβάλει αίτηση επιείκειας σε όλες τις αρχές ανταγωνισμού που είναι αρμόδιες να εφαρμόζουν το άρθρο [101 ΣΛΕΕ] στο έδαφος όπου εκδηλώνονται οι επιπτώσεις της εκάστοτε παράβασης και οι οποίες είναι πιθανό να θεωρηθεί ότι βρίσκονται σε κατάλληλη θέση για να αναλάβουν δράση εναντίον της. Λόγω της σπουδαιότητας των χρονικών παραμέτρων στο πλαίσιο των περισσότερων υφιστάμενων καθεστώτων επιείκειας, όσοι ενδιαφέρονται να υπαχθούν στα καθεστώτα αυτά πρέπει επίσης να εξετάζουν κατά πόσον θα ήταν σκόπιμη η ταυτόχρονη υποβολή πολλαπλών αιτήσεων επιείκειας στις αρμόδιες αρχές. Εναπόκειται στον αιτούντα να προβεί στις ενέργειες που θεωρεί απαραίτητες για τη διασφάλιση της θέσης του έναντι των διαδικασιών που θα μπορούσαν να κινήσουν οι εν λόγω αρχές.»

Γ — *Το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ*

7. Στο πλαίσιο του ΕΔΑ εγκρίθηκε το 2006 πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας (στο εξής: πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006). Το πρόγραμμα αυτό, το οποίο δεν δημοσιοποιήθηκε και είναι διαθέσιμο μόνο στην αγγλική, στη γαλλική και στη γερμανική, δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής[4]. Αναθεωρήθηκε τον Νοέμβριο του 2012[5] (στο εξής: πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2012), δηλαδή σε χρόνο μεταγενέστερο των πραγματικών περιστατικών της διαφοράς της κύριας δίκης, συμπεριλαμβανομένης της προσβαλλομένης αποφάσεως της Autorità.

8. Το σημείο 5 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006, το οποίο αφορά τη μη επιβολή προστίμων «τύπου 1Α», προβλέπει τα εξής:

«Η αρχή ανταγωνισμού χορηγεί σε επιχείρηση απαλλαγή από επιβολή προστίμου, που σε άλλη περίπτωση θα της επιβαλλόταν, αν:

α) η εν λόγω επιχείρηση είναι η πρώτη που παρέχει αποδεικτικά στοιχεία τα οποία, κατά την άποψη της αρχής ανταγωνισμού, κατά τον χρόνο εξετάσεως της αιτήσεως, της επιτρέπουν να πραγματοποιήσει στοχευμένους ελέγχους σχετικά με εικαζόμενη σύμπραξη·

3 — ΕΕ 2004, C 101, σ. 43 (στο εξής: ανακοίνωση για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ).

4 — http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_fr.pdf.

5 — http://ec.europa.eu/competition/ecn/mlp_revised_2012 _en.pdf.

β) η αρχή ανταγωνισμού δεν διέθετε, κατά τον χρόνο καταθέσεως της αιτήσεως, επαρκείς αποδείξεις προκειμένου να εκδώσει απόφαση με την οποία να διατάσσει έλεγχο/να ζητεί ένταλμα ελέγχου από δικαστήριο ή δεν είχε ακόμα πραγματοποιήσει έλεγχο σε σχέση με την εικαζόμενη σύμπραξη και

γ) πληρούνται οι όροι υπαγωγής σε καθεστώς επιείκειας.»

9. Σύμφωνα με το σημείο 2 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, «[σ]κοπός των προγραμμάτων επιείκειας είναι η στήριξη των αρχών ανταγωνισμού στις προσπάθειες που καταβάλλουν για την αποκάλυψη και την παύση των συμπράξεων και για την επιβολή κυρώσεων στα μέλη τους. Οι αρχές ανταγωνισμού φρονούν ότι η βοήθεια που δίδεται οικειοθελώς για την επίτευξη των σκοπών αυτών αντιπροσωπεύει εγγενή αξία για την οικονομική ευημερία των διαφόρων κρατών μελών και για την κοινή αγορά και μπορεί να δικαιολογήσει, σε ορισμένες περιπτώσεις, είτε τη μη επιβολή προστίμων (τύπος 1A και 1B) είτε τη μείωση του ποσού του προστίμου (τύπος 2)».

10. Τα σημεία 22 έως 25 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 αφορούν τις «[σ]υνοπτικές αιτήσεις σε υποθέσεις τύπου 1A».

11. Το σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 προβλέπει ότι «[ό]ταν η Επιτροπή βρίσκεται σε “ιδιαίτερα κατάλληλη θέση” για να εξετάσει υπόθεση σύμφωνα με το σημείο 14 της ανακοινώσεως για το δίκτυο, η επιχείρηση που υποβάλλει ή προτίθεται να υποβάλει αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή μπορεί να υποβάλει συνοπτική αίτηση σε κάθε εθνική αρχή η οποία θεωρεί ότι βρίσκεται σε “κατάλληλη θέση” για να αναλάβει δράση στο πλαίσιο της ανακοινώσεως για το δίκτυο. Οι συνοπτικές αιτήσεις πρέπει να περιλαμβάνουν τις ακόλουθες πληροφορίες σε επιγραμματική μορφή:

— το όνομα και τη διεύθυνση της επιχείρησης που υποβάλλει την αίτηση·

— τους λοιπούς μετέχοντες στην εικαζόμενη σύμπραξη·

— το ή τα οικεία προϊόντα·

— το ή τα εδάφη όπου εκδηλώνονται οι επιπτώσεις της παραβάσεως·

— τη διάρκεια·

— τη φύση της εικαζομένης συμπράξεως·

— το ή τα κράτη μέλη όπου ενδέχεται να βρίσκονται τα αποδεικτικά στοιχεία και

— τις πληροφορίες σχετικά με οποιαδήποτε αίτηση επιείκειας που έχει υποβληθεί ή πρόκειται να υποβληθεί όσον αφορά την εικαζόμενη σύμπραξη».

12. Το σημείο 24 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 προβλέπει ότι «[α]ν εθνική αρχή ανταγωνισμού στην οποία υποβάλλεται συνοπτική αίτηση αποφασίσει να ζητήσει ορισμένες συμπληρωματικές πληροφορίες, η επιχείρηση υποχρεούται να τις παράσχει αμελλητί. Αν αρχή ανταγωνισμού αποφασίσει να ενεργήσει στην υπόθεση αυτή, ορίζει προθεσμία εντός της οποίας η επιχείρηση υποχρεούται να παράσχει το σύνολο των απαραίτητων πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων για την επίτευξη του απαιτούμενου επιπέδου αποδείξεως. Αν η επιχείρηση εκπληρώσει την υποχρέωσή της εντός της ταχθείσας προθεσμίας, οι παρασχεθείσες πληροφορίες θεωρείται ότι κοινοποιήθηκαν κατά την ημερομηνία υποβολής της συνοπτικής αιτήσεως».

Δ — *Το εθνικό δίκαιο*

13. Στις 15 Φεβρουαρίου 2007, η Autorità εξέδωσε την ανακοίνωση σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων κατά το άρθρο 15 του νόμου 287/90 (Communicazione sulla non imposizione e sulla riduzione delle sanzioni ai sensi dell'articolo 15 della legge 287/90), η οποία περιέχει το εθνικό πρόγραμμα επιείκειας (στο εξής: ανακοίνωση της Autorità).

14. Το άρθρο 16 του εν λόγω προγράμματος, το οποίο φέρει τον τίτλο «Συνοπτική αίτηση», ορίζει τα εξής:

«Εάν η Επιτροπή βρίσκεται σε περισσότερο κατάλληλη θέση για να εξετάσει την υπόθεση και να κινήσει τη διαδικασία έρευνας, η επιχείρηση που έχει υποβάλει ή προτίθεται να υποβάλει στην Επιτροπή αίτηση με αντικείμενο τη μη επιβολή κυρώσεων μπορεί να υποβάλει στην Αρχή παρόμοια αίτηση επιείκειας η οποία συντάσσεται με τη λεγόμενη "συνοπτική" μορφή, εφόσον φρονεί ότι η Αρχή είναι επίσης σε θέση να παρέμβει εν προκειμένω. Δυνάμει του [σημείου] 14 της ανακοινώσεως της Επιτροπής σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού, η Επιτροπή βρίσκεται σε περισσότερο κατάλληλη θέση όταν μια ή περισσότερες συμφωνίες ή πρακτικές, συμπεριλαμβανομένων των δικτύων παρόμοιων συμφωνιών ή πρακτικών, επηρεάζουν τον ανταγωνισμό σε περισσότερα των τριών κράτη μέλη.»

15. Το άρθρο 17 του εν λόγω προγράμματος ορίζει ότι «[η] συνοπτική αίτηση επιείκειας με την οποία ζητείται να μην επιβληθούν κυρώσεις πρέπει να περιέχει τουλάχιστον:

a) την εταιρική επωνυμία και τη διεύθυνση της αιτούσας επιχειρήσεως·

b) την εταιρική επωνυμία και τη διεύθυνση των λοιπών επιχειρήσεων που μετέχουν στη σύμπραξη·

c) περιγραφή της εν λόγω συμπράξεως, η οποία να περιλαμβάνει:

— προσδιορισμό της φύσεως της συμπράξεως·

— ένδειξη των αγαθών και των υπηρεσιών που αποτελούν το αντικείμενο της συμπράξεως, τη γεωγραφική έκταση και τη διάρκειά της·

d) ένδειξη των κρατών μελών στα οποία είναι ευλόγως δυνατόν να ληφθούν αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με την παράβαση·

e) πληροφορίες σχετικά με άλλες αιτήσεις επιείκειας που έχει υποβάλει ή προτίθεται να υποβάλει η επιχείρηση σε άλλες αρχές ανταγωνισμού σε σχέση με την ίδια παράβαση».

16. Κατά το άρθρο 18 του εν λόγω προγράμματος, «[η] Αρχή εκδίδει, μετά από αίτημα της επιχειρήσεως, απόδειξη που βεβαιώνει την ημερομηνία και την ώρα παραλαβής της συνοπτικής αιτήσεως και της γνωστοποιεί αν είναι κατ' αρχήν ακόμα δυνατόν να χορηγηθεί το ευεργέτημα της μη επιβολής κυρώσεων σχετικά με την οικεία σύμπραξη. Αν η Αρχή θεωρεί χρήσιμο να ζητήσει συμπληρωματικές πληροφορίες, ορίζει προθεσμία εντός της οποίας η επιχείρηση υποχρεούται να παράσχει τις πληροφορίες αυτές. Αν η Αρχή αποφασίσει να παρέμβει εν προκειμένω, ορίζει προθεσμία για τη συμπλήρωση της αιτήσεως επιείκειας και για την υποβολή από την επιχείρηση των πληροφοριών και των αποδεικτικών στοιχείων της παραγράφου 3. Αν η αίτηση συμπληρωθεί εντός της προθεσμίας που τάσσει η Αρχή, θεωρείται ότι λήφθηκε στο σύνολό της κατά την ημερομηνία υποβολής της συνοπτικής αιτήσεως. […]».

III – **Τα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης και τα προδικαστικά ερωτήματα**

17. Στις 5 Ιουνίου 2007, η DHL υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή αίτηση χορηγήσεως αριθμού προτεραιότητας για τη μη επιβολή προστίμου κατ' εφαρμογή της ανακοινώσεως σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε υποθέσεις συμπράξεων (καρτέλ)[6], και συγκεκριμένα συμπράξεως που παραβιάζει το άρθρο 101 ΣΛΕΕ στον τομέα των διεθνών θαλάσσιων, αεροπορικών και οδικών εμπορευματικών μεταφορών[7].

18. Στις 24 Σεπτεμβρίου 2007, η Επιτροπή χορήγησε στην DHL καθεστώς απαλλαγής υπό όρους σχετικά με ολόκληρο τον τομέα των διεθνών μεταφορών, δηλαδή τις θαλάσσιες, τις αεροπορικές και τις οδικές μεταφορές.

19. Στις 20 Δεκεμβρίου 2007, η DHL έθεσε υπόψη της Επιτροπής ορισμένα στοιχεία σχετικά με συμπεριφορές επιχειρήσεων στον τομέα των διεθνών οδικών μεταφορών εμπορευμάτων στην Ιταλία.

20. Εντούτοις, η Επιτροπή αποφάσισε στη συνέχεια να κινήσει έρευνα μόνο σχετικά με το τμήμα της συμπράξεως που αφορούσε τις υπηρεσίες διεθνούς αεροπορικής διαμετακομίσεως. Με απόφαση της 28ης Μαρτίου 2012, διαπίστωσε ότι πολλές επιχειρήσεις είχαν συμμετάσχει επί πολλά έτη σε σύμπραξη στον τομέα των υπηρεσιών διεθνών αεροπορικών μεταφορών κατά παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ[8]. Έκρινε ότι ο όμιλος Deutsche Post AG ήταν η πρώτη επιχείρηση που παρέσχε πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία ανταποκρινόμενα στους όρους του σημείου 8, στοιχείο α', της ανακοινώσεώς της για την επιείκεια και μείωσε το ποσό του προστίμου που επρόκειτο να της επιβληθεί για τις εν λόγω παραβάσεις κατά 100 %.

21. Παράλληλα, στις 12 Ιουλίου 2007, η DHL υπέβαλε στην Autorità συνοπτική αίτηση απαλλαγής κατ' εφαρμογή του άρθρου 16 της ανακοινώσεως της Autorità. Παρέσχε πληροφορίες σχετικά με συμπεριφορές στον τομέα των διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων.

22. Όπως προκύπτει από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, κατά την Autorità και τις παρεμβαίνουσες, δηλαδή τις Agility Logistics Srl (στο εξής: Agility) και Schenker Italiana SpA, θυγατρική της Deutsche Bahn AG (στο εξής: Schenker), η συνοπτική αίτηση απαλλαγής την οποία υπέβαλε η DHL δεν αφορούσε τον τομέα των διεθνών οδικών μεταφορών εμπορευμάτων.

6 — ΕΕ 2006, C 298, σ. 17, στο εξής: ανακοίνωση της Επιτροπής για την επιείκεια.

7 — Η λειτουργία του αριθμού προτεραιότητας είναι να επιτρέπει στον αιτούντα τη μη επιβολή προστίμου να «κλείνει» την πρώτη θέση στη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων επιείκειας και να συμπληρώνει την αίτησή του στη συνέχεια. Κατά το σημείο 14 της ανακοινώσεως της Επιτροπής για την επιείκεια, «[η] επιχείρηση που επιθυμεί να υποβάλει αίτηση για απαλλαγή από την επιβολή προστίμου πρέπει να έλθει σε επαφή με τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής. Η επιχείρηση μπορεί είτε να ζητήσει αρχικά να της δοθεί αριθμός προτεραιότητας είτε να υποβάλει επίσημη αίτηση στην Επιτροπή για απαλλαγή από την επιβολή προστίμων […]». Κατά το σημείο 15 της ίδιας ανακοινώσεως, «[ο]ι υπηρεσίες της Επιτροπής μπορούν να χορηγήσουν αριθμό προτεραιότητας που εξασφαλίζει τη σειρά προτεραιότητας υποβολής της αίτησης απαλλαγής από το πρόστιμο για ένα χρονικό διάστημα που ορίζεται κατά περίπτωση, ούτως ώστε να συγκεντρωθούν οι αναγκαίες πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία. Για να εξασφαλίσει αριθμό προτεραιότητας, η αιτούσα πρέπει να υποβάλει στην Επιτροπή τα στοιχεία σχετικά με το όνομα και τη διεύθυνσή του, τα μέρη που συμμετέχουν στην πιθανολογούμενη σύμπραξη, το(τα) επηρεαζόμενο(α) προϊόν(τα) και γεωγραφική(ές) περιοχή(ές), την εκτιμούμενη διάρκεια της πιθανολογούμενης σύμπραξης και τη φύση της επίμαχης συμπεριφοράς. Η αιτούσα πρέπει επίσης να ενημερώσει την Επιτροπή σχετικά με άλλες προηγούμενες ή ενδεχομένως και μελλοντικές αιτήσεις επιεικούς μεταχείρισης προς άλλες αρχές σχετικά με την πιθανολογούμενη σύμπραξη και να δικαιολογήσει την αίτησή της για χορήγηση αριθμού προτεραιότητας. Εφόσον χορηγηθεί αριθμός προτεραιότητας, οι υπηρεσίες της Επιτροπής προσδιορίζουν το χρονικό διάστημα εντός του οποίου η αιτούσα πρέπει να προβεί στην ολοκλήρωση του διαβήματός της με την υποβολή των απαιτούμενων πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων που θεωρούνται ότι έχουν επαρκή αποδεικτική αξία ώστε να της χορηγηθεί η απαλλαγή. […] Αν η αιτούσα ολοκληρώσει το διάβημά της εντός της προθεσμίας που έθεσαν οι υπηρεσίες της Επιτροπής, οι πληροφορίες και τα αποδεικτικά στοιχεία που υποβάλλει θα θεωρηθούν ότι υποβλήθηκαν κατά την ημερομηνία κατά την οποία της χορηγήθηκε ο αριθμός προτεραιότητας».

8 — Απόφαση της Επιτροπής της 28ης Μαρτίου 2012 σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του άρθρου 53 της συμφωνίας ΕΟΧ (Υπόθεση COMP/39.462 — Μεταφορά εμπορευμάτων) [C(2012) 1959].

23. Αντιθέτως, κατά την DHL, η συνοπτική αίτησή της της 12ης Ιουλίου 2007 αφορούσε παράνομες συμπεριφορές που είχαν παρατηρηθεί σε ολόκληρη την αγορά της διακινήσεως και των διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων. Η DHL έκρινε, ιδίως, ότι, αν και ήταν αληθές ότι η εν λόγω συνοπτική αίτηση δεν περιλάμβανε συγκεκριμένα και ειδικά παραδείγματα συμπεριφορών που είχαν παρατηρηθεί στο πλαίσιο των οδικών μεταφορών εμπορευμάτων, αυτό οφειλόταν αποκλειστικά στο ότι οι συμπεριφορές αυτές δεν είχαν ακόμα αποκαλυφθεί.

24. Στις 23 Ιουνίου 2008, η DHL υπέβαλε στην Autorità συμπληρωματική συνοπτική αίτηση μη επιβολής προστίμου, επιπλέον της αρχικής αιτήσεως της 12ης Ιουλίου 2007. Κατά την DHL, «η παρούσα δήλωση συνιστά για κάθε σκοπό και ως προς όλες τις συνέπειες απλή συμπλήρωση της αιτήσεως της 12ης Ιουλίου 2007, καθόσον οι συμπληρωματικές συμπεριφορές τις οποίες αφορά δεν αποτελούν χωριστή παράβαση, μη καλυπτόμενη από την αρχική δήλωση, αλλά απλώς διαφορετική έκφανση των παραβάσεων που έχουν ήδη καταγγελθεί και, κατά συνέπεια, η Επιτροπή τις έλαβε υπόψη προς τον σκοπό της χορηγήσεως καθεστώτος επιείκειας στην επιχείρηση».

25. Στις 5 Νοεμβρίου 2007, η Deutsche Bahn AG υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση επιείκειας εξ ονόματος της ιδίας και εξ ονόματος, μεταξύ άλλων, της Schenker, αφορώσα συμπεριφορές σχετικές με τις διεθνείς θαλάσσιες μεταφορές. Η δήλωση αυτή συμπληρώθηκε στις 19 Νοεμβρίου 2007, όταν η Deutsche Bahn AG/Schenker παρέσχε στην Επιτροπή πληροφορίες σχετικά με την ιταλική σύμπραξη επιχειρήσεων οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων.

26. Στις 12 Δεκεμβρίου 2007, η Schenker υπέβαλε στην Autorità συνοπτική αίτηση επιείκειας με την οποία έδιδε πληροφορίες σχετικά με την ιταλική σύμπραξη επιχειρήσεων οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων.

27. Στις 20 Νοεμβρίου 2007, η Agility υπέβαλε στην Επιτροπή συνοπτική αίτηση μειώσεως του προστίμου για λογαριασμό του ομίλου στον οποίον ανήκει.

28. Στις 12 Μαΐου 2008, η Agility Logistics International BV, μητρική εταιρεία του ομίλου στον οποίον ανήκει η Agility, υπέβαλε προφορικά στην Autorità, επίσης για λογαριασμό των εταιρειών που ελέγχει, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η Agility, συνοπτική αίτηση επιείκειας.

29. Με απόφαση της 15ης Ιουνίου 2011 στην υπόθεση I722 — Διεθνής εφοδιαστική (διαδικασία 22521, στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), η Autorità έκρινε ότι πολλές επιχειρήσεις, μεταξύ των οποίων οι DHL, Schenker και Agility Logistics International BV, είχαν συμμετάσχει, κατά παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, σε σύμπραξη στον τομέα των υπηρεσιών διεθνούς οδικής μεταφοράς εμπορευμάτων από και προς την Ιταλία.

30. Με την προσβαλλόμενη απόφαση, η Autorità αναγνώρισε ότι η Schenker ήταν η πρώτη εταιρεία που ζήτησε τη μη επιβολή προστίμων στην Ιταλία για την οδική μεταφορά εμπορευμάτων. Κατ' εφαρμογή του εθνικού προγράμματος επιείκειας, η εν λόγω εταιρεία δεν καταδικάστηκε σε πρόστιμο. Αντιθέτως, οι DHL και Agility καταδικάστηκαν στην καταβολή του προστίμου, μειωμένου, αντιστοίχως, κατά 49 % και 50 % σε σχέση με το αρχικό ποσό.

31. Η Autorità έκρινε ότι η DHL, με την αίτηση της 12ης Ιουλίου 2007, είχε ζητήσει μη επιβολή προστίμων μόνο για τις αεροπορικές και θαλάσσιες μεταφορές εμπορευμάτων, ενώ η αίτηση για τις οδικές μεταφορές υποβλήθηκε από την DHL μόλις στις 23 Ιουνίου 2008.

32. Η DHL άσκησε προσφυγή ζητώντας τη μερική ακύρωση της προσβαλλομένης αποφάσεως ενώπιον του Tribunale amministrativo regionale per il Lazio (περιφερειακού διοικητικού δικαστηρίου του Lazio, Ιταλία, στο εξής: TAR) ισχυριζόμενη ότι δεν της δόθηκε η πρώτη θέση στην κατάταξη του εθνικού προγράμματος επιείκειας και συνεπώς δεν απαλλάχθηκε από πρόστιμα. Η DHL ζητούσε επίσης, επικουρικώς, μείωση του ποσού των προστίμων που επιβλήθηκαν με την εν λόγω απόφαση.

33. Κατά την DHL, αίτηση που υποβάλλεται στην Επιτροπή και συνοπτική έκθεση που υποβάλλεται στην Autorità πρέπει να θεωρούνται ως ενιαίο σύνολο, λόγω του δεσμού που υφίσταται μεταξύ των διαδικασιών, πράγμα που επηρεάζει τη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων επιείκειας, η οποία βασίζεται στη χρονική προτεραιότητα που αποδίδεται σε κάθε παράβαση. Με παρεμπίπτουσες προσφυγές που κατέθεσαν στις 18 και στις 23 Ιουνίου 2011, αντιστοίχως, η Schenker και η Agility υποστήριξαν ότι η συμπερίληψη της DHL στο πρόγραμμα επιείκειας ήταν παράνομη. Κατά τις Schenker και Agility, η DHL έπρεπε να αποκλειστεί από το πρόγραμμα επιείκειας, διότι δεν τήρησε την υποχρέωση συνεργασίας της με την Autorità.

34. Το TAR απέρριψε την προσφυγή της DHL, δεχόμενο την αρχή της αυτοτέλειας και της ανεξαρτησίας των προγραμμάτων επιείκειας της Επιτροπής και της Autorità. Η DHL άσκησε αναίρεση κατά της αποφάσεως του TAR ενώπιον του Consiglio di Stato.

35. Το Consiglio di Stato κρίνει απαραίτητο να ζητήσει τη γνώμη του Δικαστηρίου σχετικά με τον δεσμευτικό ή όχι χαρακτήρα των πρότυπων προγραμμάτων επιείκειας του ΕΔΑ 2006 καθώς και 2012 για τις εθνικές αρχές ανταγωνισμού (στο εξής: ΕΑΑ), και ιδίως σχετικά με το κατά πόσον η αρχή της ανυπαρξίας δεσμευτικών έννομων συνεπειών του εν λόγω προγράμματος για τα εθνικά δικαστήρια, την οποία δέχθηκε το Δικαστήριο με την απόφαση Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389), ισχύει και για τις ΕΑΑ. Διερωτάται επίσης αν υφίσταται ενδεχομένως σημαντικός από νομικής απόψεως δεσμός μεταξύ της αιτήσεως απαλλαγής που υποβάλλεται στην Επιτροπή και συνοπτικής αιτήσεως που υποβάλλεται σε ΕΑΑ. Το αιτούν δικαστήριο διερωτάται, τέλος, αν είναι σύννομη η συμπεριφορά της Autorità, πριν τη δημοσίευση του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2012, καθόσον επέτρεψε σε επιχειρήσεις που είχαν υποβάλει στην Επιτροπή αίτηση μειώσεως του προστίμου να υποβάλουν συνοπτικές αιτήσεις απαλλαγής.

36. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Consiglio di Stato αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«Πρέπει το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ και το άρθρο 11 του κανονισμού 1/2003 να ερμηνευθούν κατά την έννοια ότι:

i) οι ΕΑΑ δεν μπορούν, κατά την πρακτική που ακολουθούν, να αποκλίνουν από τα μέσα που έχει καθορίσει και υιοθετήσει το ευρωπαϊκό δίκτυο ανταγωνισμού, και ειδικότερα από το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας, σε υπόθεση όπως αυτή της κύριας δίκης, χωρίς τούτο να έρχεται σε αντίθεση με όσα το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης επισήμανε με τις σκέψεις 21 και 22 της αποφάσεως [Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389)]·

ii) μεταξύ της κύριας αιτήσεως ασυλίας που έχει υποβάλει ή ετοιμάζεται να υποβάλει μια επιχείρηση στην Επιτροπή και της απλοποιημένης αιτήσεως ασυλίας που αυτή έχει υποβάλει σε ΕΑΑ για την ίδια σύμπραξη υπάρχει νομικός δεσμός τέτοιος ώστε η ΕΑΑ —παρά το περιεχόμενο της παραγράφου 38 της ανακοινώσεως της Επιτροπής για τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού— οφείλει, βάσει της παραγράφου 22 του πρότυπου προγράμματος του δικτύου του 2006 (που μετατράπηκε σε παράγραφο 24 στην αρίθμηση του πρότυπου προγράμματος του δικτύου του 2012) και της σχετικής επεξηγηματικής σημειώσεως 45 (που μετατράπηκε σε επεξηγηματική σημείωση 49 στην αρίθμηση του πρότυπου προγράμματος του δικτύου του 2012): α) να αξιολογήσει την απλοποιημένη αίτηση ασυλίας υπό το πρίσμα της κύριας αιτήσεως, αρκεί η απλοποιημένη αίτηση να αποδίδει πιστά το περιεχόμενο της κύριας αιτήσεως· β) επικουρικώς —εφόσον εκτιμά ότι η απλοποιημένη αίτηση που έχει παραληφθεί έχει καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής στενότερο από αυτό της κύριας αιτήσεως που υποβλήθηκε από την ίδια επιχείρηση, για την οποία η Επιτροπή έχει χορηγήσει ασυλία υπό όρους στην εν λόγω επιχείρηση— να έλθει σε επαφή με την Επιτροπή, ή την ίδια την επιχείρηση, με σκοπό να διαπιστωθεί αν μετά την υποβολή της απλοποιημένης αιτήσεως η επιχείρηση εντόπισε, κατόπιν εσωτερικής έρευνας, συγκεκριμένα και ειδικά παραδείγματα συμπεριφορών στον τομέα που φέρεται ότι καλύπτεται από την κύρια αίτηση ασυλίας, αλλά όχι από την απλοποιημένη·

iii) βάσει των παραγράφων 3 και 22 έως 24 του πρότυπου προγράμματος του δικτύου του 2006 και των σχετικών επεξηγηματικών σημειώσεων 8, 41, 45 και 46, και λαμβανομένων υπόψη των τροποποιήσεων που εισήγαγαν οι παράγραφοι 24 έως 26 του πρότυπου προγράμματος του δικτύου του 2012 και των σχετικών επεξηγηματικών σημειώσεων 44 και 49, ΕΑΑ η οποία, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών της κύριας δίκης, εφάρμοζε πρόγραμμα επιείκειας όπως αυτό της κύριας δίκης, μπορούσε νόμιμα να παραλάβει, για δεδομένη μυστική σύμπραξη για την οποία μια πρώτη επιχείρηση είχε υποβάλει ή ετοιμαζόταν να υποβάλει στην Επιτροπή κύρια αίτηση ασυλίας: α) μόνον απλοποιημένη αίτηση ασυλίας από την εν λόγω επιχείρηση, ή β) επίσης μεταγενέστερες απλοποιημένες αιτήσεις ασυλίας υποβληθείσες από διάφορες επιχειρήσεις, οι οποίες είχαν υποβάλει στην Επιτροπή, με την κύρια διαδικασία, αίτηση ασυλίας "μη δυναμένη να γίνει δεκτή" ή αίτηση μειώσεως του πρόστιμου, και ειδικότερα όταν οι κύριες αιτήσεις των τελευταίων επιχειρήσεων ήσαν μεταγενέστερες της παροχής ασυλίας υπό όρους στην πρώτη επιχείρηση;»

IV – **Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου**

37. Γραπτές παρατηρήσεις υπέβαλαν η DHL, η Schenker, η Agility, η Ιταλική Κυβέρνηση, η Γερμανική Κυβέρνηση, η Γαλλική Κυβέρνηση, η Αυστριακή Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου καθώς και η Επιτροπή. Εκτός της Γερμανικής και της Αυστριακής Κυβερνήσεως, όλοι οι υπόλοιποι διάδικοι αγόρευσαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση που πραγματοποιήθηκε στις 9 Ιουλίου 2015.

Α — *Επί του πρώτου προδικαστικού ερωτήματος*

38. Με το πρώτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο παραπέμπει στις σκέψεις 21 και 22 της αποφάσεως Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389) και ερωτά ουσιαστικά αν οι πράξεις του ΕΔΑ, και ιδίως το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας 2006, είναι δεσμευτικές για τις ΕΑΑ ή αν, αντιθέτως, οι ΕΑΑ δεν υποχρεούνται να εφαρμόζουν τις πράξεις που καθορίζει και εγκρίνει το ΕΔΑ[9].

39. Όλοι οι διάδικοι, εκτός της DHL, θεωρούν ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν είναι δεσμευτικό για τις ΕΑΑ.

40. Θα πρέπει να υπομνησθεί ότι, με τη σκέψη 22 της αποφάσεως Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389), το Δικαστήριο αποφάνθηκε ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν είχε δεσμευτική ισχύ έναντι των *δικαστηρίων των κρατών μελών*[10]. Το Δικαστήριο επιβεβαίωσε επίσης ότι, καίτοι οι ανακοινώσεις της Επιτροπής, αφενός, σχετικά με τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ[11]

9 — Η απάντησή μου στο πρώτο ερώτημα σχετικά με το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 ισχύει mutatis mutandis για το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2012, μολονότι αυτό δεν είναι εφαρμοστέο ratione temporis στα πραγματικά περιστατικά της διαφοράς της κύριας δίκης.

10 — Η υπογράμμιση δική μου. «Το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ είναι ένα μη δεσμευτικό κείμενο που επιδιώκει την de facto εναρμόνιση των προγραμμάτων επιείκειας των εθνικών αρχών ανταγωνισμού προκειμένου να διασφαλισθεί ότι οι διαφορές μεταξύ των προγραμμάτων επιείκειας εντός του ΕΔΑ δεν θα αποθαρρύνουν όσους προτίθενται να υποβάλουν αίτηση για την υπαγωγή τους σε καθεστώς επιείκειας. […] Μολονότι το εν λόγω αλλά και άλλα κείμενα, όπως η ανακοίνωση περί συνεργασίας και η κοινή δήλωση, δεν συνιστούν νομοθετικά κείμενα, δεν μπορούν να αγνοηθούν *τα πρακτικά αποτελέσματά τους* ιδίως σε σχέση με τις δραστηριότητες των εθνικών αρχών ανταγωνισμού και της Επιτροπής», η υπογράμμιση δική μου. Βλ. προτάσεις του γενικού εισαγγελέα J. Mazák στην υπόθεση Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2010:782, σημείο 26). Βλ., επίσης, σημείο 7 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, το οποίο προβλέπει, μεταξύ άλλων, ότι το πρόγραμμα «πρέπει να προωθεί την αβίαστη εναρμόνιση των υφισταμένων προγραμμάτων επιείκειας και να διευκολύνει την υιοθέτηση ανάλογων προγραμμάτων από τις ελάχιστες αρχές ανταγωνισμού που δεν τα διαθέτουν ακόμα».

11 — Βλ., με ανάλογη επιχειρηματολογία, σημείο 38 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ. Βλ., επίσης, σημείο 4 της εκθέσεως για τον βαθμό συγκλίσεως των προγραμμάτων επιείκειας του 2009, η οποία προβλέπει ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν είναι νομικά δεσμευτικό έγγραφο. Οι αρχές ανέλαβαν εντούτοις την πολιτική δέσμευση να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια προκειμένου να ευθυγραμμίσουν τα αντίστοιχα προγράμματα επιείκειάς τους με αυτό το πρότυπο πρόγραμμα ή, ελλείψει προγραμμάτων, να θεσπίσουν ευθυγραμμισμένα προγράμματα. Το έγγραφο διατίθεται αποκλειστικά στην αγγλική στον δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_programme.pdf.

και, αφετέρου, σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε υποθέσεις συμπράξεων (καρτέλ)[12] επηρεάζουν ενδεχομένως την πρακτική των ΕΑΑ[13], εντούτοις ούτε οι διατάξεις της Συνθήκης ΛΕΕ περί ανταγωνισμού ούτε ο κανονισμός 1/2003 προβλέπουν κοινούς κανόνες επιείκειας[14].

41. Φρονώ ότι οι πράξεις του ΕΔΑ, συμπεριλαμβανομένου του πρότυπου προγράμματος επιείκειας 2006, δεν είναι δεσμευτικές ούτε για τις ΕΑΑ.

42. Πρέπει να υπογραμμιστεί, κατ' αρχάς, ότι, σύμφωνα με το άρθρο 35, παράγραφος 1, του κανονισμού 1/2003 οι ΕΑΑ που ορίζονται από τα κράτη μέλη για την εφαρμογή των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ «ενδέχεται να περιλαμβάνουν δικαστήρια». Κατά συνέπεια, σύμφωνα με την απόφαση Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389), οι πράξεις του ΕΔΑ, συμπεριλαμβανομένου του πρότυπου προγράμματος επιείκειας 2006, δεν είναι δεσμευτικές για τις ΕΑΑ που είναι δικαστήρια των κρατών μελών. Το άρθρο 5 του κανονισμού 1/2003, το οποίο αφορά τις αρμοδιότητες των ΕΑΑ, προβλέπει ότι είναι αρμόδιες να εφαρμόζουν τα άρθρα 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ και απαριθμεί τις αποφάσεις που μπορούν να εκδίδουν. Δεδομένου ότι η διάταξη αυτή δεν κάνει καμία διάκριση μεταξύ των ΕΑΑ ανάλογα με τον διοικητικό ή δικαστικό χαρακτήρα τους, φρονώ ότι θα ήταν δείγμα ασυνέπειας οι πράξεις του ΕΔΑ να είναι δεσμευτικές για τις ΕΑΑ διοικητικού χαρακτήρα και όχι για τις ΕΑΑ δικαστικού χαρακτήρα.

43. Εξάλλου, όπως προκύπτει σαφώς από το σημείο 1 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ, το εν λόγω δίκτυο αποτελεί έναν μηχανισμό για διαβουλεύσεις και συνεργασία στο πλαίσιο της εφαρμογής και επιβολής της πολιτικής ανταγωνισμού της Ένωσης, ιδίως δε, παρέχει ένα πλαίσιο για τη συνεργασία των ευρωπαϊκών αρχών ανταγωνισμού σε περιπτώσεις εφαρμογής των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, το ΕΔΑ, το οποίο δεν διαθέτει νομοθετική εξουσία, δεν μπορεί να εκδίδει πράξεις που δεσμεύουν τις ΕΑΑ. Οι τελευταίες μπορούν να μην εφαρμόζουν τις πράξεις που καθορίζει και εγκρίνει το ΕΔΑ[15].

44. Από την άποψη αυτή, το γεγονός ότι οι ΕΑΑ έχουν δεσμευθεί ρητώς[16] να τηρούν τις αρχές που διέπουν την ανακοίνωση για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ δεν μεταβάλλει ούτε τη φύση του ως μηχανισμού για διαβουλεύσεις και συνεργασία ούτε τον μη δεσμευτικό χαρακτήρα των πράξεών του. Εξάλλου, όσον αφορά ειδικότερα το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ, από την ίδια την ονομασία του ως «πρότυπου» προγράμματος και από το περιεχόμενό του προκύπτει ότι ο χαρακτήρας του είναι καθαρά προγραμματικός[17]. Πράγματι, ο εκπεφρασμένος σκοπός του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 είναι να παρακινήσει τις ΕΑΑ να το λαμβάνουν υπόψη κατά

12 — ΕΕ 2006, C 298, σ. 17.

13 — Απόφαση Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389, σκέψεις 21 και 23).

14 — Όπ.π. (σκέψη 20). Πράγματι, όπως υπογράμμισε η Επιτροπή, «κάθε κράτος μέλος είναι ελεύθερο να θεσπίσει ή όχι πρόγραμμα επιείκειας στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού. Αν μια αρχή ανταγωνισμού αποφασίσει να θεσμοθετήσει εθνικό πρόγραμμα επιείκειας, αυτό είναι αυτόνομο σε σχέση με τα προγράμματα επιείκειας των λοιπών κρατών μελών και με το πρόγραμμα επιείκειας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, υπό την προϋπόθεση ασφαλώς να τηρεί το ευρωπαϊκό δίκαιο, και ιδίως το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ, τον κανονισμό 1/2003 και τις γενικές αρχές του ευρωπαϊκού δικαίου».

15 — Στις οποίες περιλαμβάνεται το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006.

16 — Βλ. σημείο 72 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ, σύμφωνα με το οποίο «[ό]λες οι αρχές ανταγωνισμού κρατών μελών που μετέχουν στη λειτουργία του Δικτύου υπέγραψαν δήλωση υπό μορφή παραρτήματος της παρούσας ανακοίνωσης. Στη δήλωση αυτή δηλώνουν ότι αποδέχονται τις αρχές που διέπουν την παρούσα ανακοίνωση, περιλαμβανομένων των αρχών που αφορούν την προστασία όσων ζητούν να υπαχθούν στο ευεργέτημα καθεστώτος επιεικείας, καθώς επίσης ότι θα τις τηρούν. Κατάλογος των εν λόγω αρχών δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. […]». Η Autorità περιλαμβάνεται στις ΕΑΑ που υπέγραψαν την εν λόγω δήλωση.

17 — Επισημαίνω επίσης ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν δημοσιεύθηκε ούτε στη σειρά L της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, όπου δημοσιεύονται οι νομικά δεσμευτικές πράξεις, ούτε στη σειρά C της *Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, όπου δημοσιεύονται οι μη δεσμευτικές πράξεις, όπως πληροφορίες, συστάσεις και γνώμες που αφορούν την Ένωση. Βλ, κατ' αναλογία, απόφαση Expedia (C-226/11, EU:C:2012:795, σκέψη 30). Το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_fr.pdf.

την ενδεχόμενη έγκριση και υλοποίηση πρότυπου προγράμματος επιείκειας[18], χωρίς, εντούτοις, να υποχρεούνται να συμμορφωθούν με αυτό[19]. Με άλλα λόγια, σκοπός του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 είναι να προωθήσει με μη δεσμευτικά μέσα («soft-law») την οικειοθελή ευθυγράμμιση ενδεχόμενων προγραμμάτων επιείκειας των κρατών μελών[20] στον τομέα του ανταγωνισμού.

45. Εξάλλου, οι ΕΑΑ δεν υποχρεούνται να θεσμοθετήσουν προγράμματα επιείκειας βάσει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ, του κανονισμού 1/2003 ή βάσει της υποχρεώσεως καλόπιστης συνεργασίας την οποία προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 3, ΣΕΕ. Εντούτοις, όταν κράτος μέλος θεσπίζει πρόγραμμα επιείκειας[21], βασιζόμενο στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 ή όχι, πρέπει να τηρεί το δίκαιο της Ένωσης και να λαμβάνει μέριμνα ώστε οι κανόνες που θεσπίζει ή εφαρμόζει να μην περιορίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ[22].

46. Τέλος, σύμφωνα με το άρθρο 51, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), οι διατάξεις του Χάρτη δεσμεύουν τα κράτη μέλη όταν αυτά εφαρμόζουν το δίκαιο της Ένωσης. Αυτό σημαίνει ότι τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των ΕΑΑ, δεσμεύονται από τις διατάξεις του Χάρτη και από τις γενικές αρχές της Ένωσης όταν εφαρμόζουν τα άρθρα 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ. Κατά συνέπεια, όταν ΕΑΑ υιοθετεί πρόγραμμα επιείκειας, το οποίο είναι κατ' αρχήν δυνατόν να αναπτύξει έννομες συνέπειες, πρέπει να τηρεί τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αρχών της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων, της αναλογικότητας, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης[23] και του δικαιώματος χρηστής διοίκησης[24].

47. Όπως προκύπτει από τα προεκτεθέντα, το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν έχει δεσμευτικό χαρακτήρα έναντι των ΕΑΑ. Εντούτοις, όταν κράτος μέλος θεσπίζει πρόγραμμα επιείκειας που βασίζεται ή όχι στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, πρέπει να τηρεί το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως δε, στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, να μεριμνά ώστε οι κανόνες που θεσπίζει ή που εφαρμόζει να μην πλήττουν την αποτελεσματική εφαρμογή των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ. Εξάλλου, τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των ΕΑΑ τους, δεσμεύονται από τις διατάξεις του Χάρτη και από τις γενικές αρχές της Ένωσης κατά την εφαρμογή των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ. Συνεπώς, όταν ΕΑΑ υιοθετεί πρόγραμμα επιείκειας, το οποίο είναι κατ'

18 — Βλ. σημείο 3 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006, σύμφωνα με το οποίο τα «μέλη του ΕΔΑ αναλαμβάνουν να καταβάλουν κάθε δυνατή προσπάθεια, εντός των ορίων των αρμοδιοτήτων τους, προκειμένου να ευθυγραμμίσουν τα αντίστοιχα προγράμματά τους με το πρότυπο πρόγραμμα του ΕΔΑ. *Αυτό δεν εμποδίζει αρχή ανταγωνισμού να υιοθετεί περισσότερο ευνοϊκή προσέγγιση έναντι των επιχειρήσεων που ζητούν επιείκεια στο πλαίσιο του προγράμματός της. Το πρότυπο πρόγραμμα του ΕΔΑ καθεαυτό δεν θα μπορούσε να προκαλέσει δικαιολογημένη εμπιστοσύνη σε αυτές τις επιχειρήσεις*» (η υπογράμμιση δική μου). Βλ. σημείο 4 της εκθέσεως του ΕΔΑ 2009 ως προς τη σύγκλιση των προγραμμάτων επιείκειας στο πλαίσιο του ΕΔΑ, όπου επιβεβαιώνεται ότι «[t]he Model Programme is not a legally binding document», δηλαδή «το πρότυπο πρόγραμμα δεν είναι νομικά δεσμευτικό έγγραφο» (ανεπίσημη μετάφραση). Έγγραφο που δημοσιεύεται αποκλειστικά στην αγγλική στον δικτυακό τόπο http://ec.europa.eu/competition/ecn/model_leniency_programme.pdf.

19 — Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Expedia (C-226/11, EU:C:2012:795, σκέψη 31).

20 — Κατά τη γνώμη μου, το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 αποτελεί ένα είδος «οδικού χάρτη» για ενδεχόμενα προγράμματα επιείκειας των κρατών μελών στον τομέα του ανταγωνισμού. Εξάλλου, αν ένα εθνικό πρόγραμμα βασίζεται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, το πρότυπο πρόγραμμα μπορεί ενδεχομένως να χρησιμεύσει ως ερμηνευτική πηγή σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

21 — Με τη σκέψη 25 της αποφάσεως Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389), το Δικαστήριο έκρινε ότι «τα προγράμματα επιείκειας αποτελούν χρήσιμα μέσα για την αποτελεσματική αποκάλυψη και πάταξη των παραβάσεων των κανόνων περί ανταγωνισμού και εξυπηρετούν, με τον τρόπο αυτό, τον σκοπό της αποτελεσματικής εφαρμογής των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ». Βλ., συναφώς, απόφαση Donau Chemie κ.λπ. (C-536/11, EU:C:2013:366, σκέψη 42).

22 — Βλ. αποφάσεις Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389, σκέψη 24) και Donau Chemie κ.λπ. (C-536/11, EU:C:2013:366, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

23 — Βλ., κατ' αναλογία, απόφαση Expedia (C-226/11, EU:C:2012:795, σκέψη 28).

24 — Το δικαίωμα χρηστής διοίκησης θεσπίζεται με το άρθρο 41 του Χάρτη. Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου, από το γράμμα του άρθρου 41 του Χάρτη προκύπτει σαφώς ότι απευθύνεται όχι στα κράτη μέλη, αλλά αποκλειστικώς στα θεσμικά και άλλα όργανα της Ένωσης (βλ., με ανάλογη επιχειρηματολογία, αποφάσεις Cicala C-482/10, EU:C:2011:868, σκέψη 28· YS κ.λπ., C-141/12 και C-372/12, EU:C:2014:2081, σκέψη 67, και Mukarubega, C-166/13, EU:C:2014:2336, σκέψη 44). Ανεξαρτήτως αυτού, το δικαίωμα χρηστής διοίκησης αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης. Καθόσον στην υπόθεση της κύριας δίκης η Autorità θέτει σε εφαρμογή το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, είναι εφαρμοστέες οι απαιτήσεις που απορρέουν από το δικαίωμα χρηστής διοίκησης. Βλ., με ανάλογη επιχειρηματολογία, απόφαση N. (C-604/12, EU:C:2014:302, σκέψεις 49 και 50).

αρχήν ικανό να αναπτύξει έννομες συνέπειες, το πρόγραμμα αυτό πρέπει να σέβεται τον Χάρτη και τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αρχών της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων, της αναλογικότητας, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και του δικαιώματος χρηστής διοίκησης.

Β — *Επί του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος*

48. Το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου αφορά την ύπαρξη ή όχι νομικού δεσμού «μεταξύ της κύριας αιτήσεως ασυλίας που έχει υποβάλει ή ετοιμάζεται να υποβάλει μια επιχείρηση στην Επιτροπή και της απλοποιημένης αιτήσεως ασυλίας που αυτή έχει υποβάλει σε ΕΑΑ για την ίδια σύμπραξη» [25].

1. Επί του παραδεκτού του υποερωτήματος α′ του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος

49. Με το υποερώτημα α′ του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματός του, το αιτούν δικαστήριο ζητεί ειδικότερα να διευκρινιστεί αν συνοπτική αίτηση απαλλαγής που έχει υποβληθεί σε ΕΑΑ πρέπει να εκτιμηθεί με γνώμονα αίτηση που υποβάλλεται στην Επιτροπή «υπό την προϋπόθεση η [συνοπτική] αίτηση να αποδίδει πιστά το περιεχόμενο της αιτήσεως» [26] που υποβάλλεται στην Επιτροπή.

50. Η Γαλλική Κυβέρνηση θεωρεί ότι το υποερώτημα α′ του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος είναι υποθετικό και κατά συνέπεια απαράδεκτο. Πράγματι, κατά την άποψή της, από την αίτηση προδικαστικού ερωτήματος και από τον φάκελο που έχει υποβληθεί στο Δικαστήριο προκύπτει ότι, στην υπόθεση της κύριας δίκης, η συνοπτική αίτηση απαλλαγής την οποία υπέβαλε η DHL στην Autorità δεν απέδιδε πιστά το περιεχόμενο της αιτήσεως απαλλαγής που υπέβαλε στην Επιτροπή.

51. Τα σχετικά με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ερωτήματα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο, εντός του κανονιστικού και πραγματικού πλαισίου που αυτό προσδιόρισε με δική του ευθύνη και την ακρίβεια του οποίου δεν οφείλει να ελέγξει το Δικαστήριο, απολαύουν τεκμηρίου λυσιτελείας. Το Δικαστήριο μπορεί να αρνηθεί να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα εθνικού δικαστηρίου μόνον όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης την οποία ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης, όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως ή ακόμα όταν το Δικαστήριο δεν έχει στη διάθεσή του τα πραγματικά ή νομικά στοιχεία που είναι αναγκαία προκειμένου να δώσει χρήσιμη απάντηση στα ερωτήματα που του υποβλήθηκαν [27].

52. Όπως προκύπτει από τον φάκελο που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο, στις 5 Ιουνίου 2007, η DHL υπέβαλε στην Επιτροπή αίτηση χορηγήσεως αριθμού προτεραιότητας σχετικά με παραβάσεις του δικαίου της Ένωσης στους τομείς των διεθνών θαλάσσιων, αεροπορικών και οδικών μεταφορών εμπορευμάτων, ενώ, κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, η συνοπτική αίτηση απαλλαγής της DHL, η οποία υποβλήθηκε στις 12 Ιουλίου 2007 στην Autorità, αφορούσε αποκλειστικά τις διεθνείς θαλάσσιες και αεροπορικές μεταφορές εμπορευμάτων και όχι τον τομέα των διεθνών οδικών μεταφορών εμπορευμάτων.

25 — Βλ. δεύτερο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου.

26 — Όπ.π.

27 — Απόφαση Ιωάννης Κατσιβαρδάς — Νικόλαος Τσίτσικας (C-160/09, EU:C:2010:293, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

53. Κατά την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως, η DHL υποστήριξε ότι η συνοπτική αίτηση απαλλαγής που υπέβαλε στην Autorità στις 12 Ιουλίου 2007 δεν περιλάμβανε ειδικά και συγκεκριμένα παραδείγματα παράνομης συμπεριφοράς στον τομέα των οδικών μεταφορών της Ιταλίας για τον μόνο λόγο ότι, την εποχή εκείνη, οι εν λόγω συμπεριφορές δεν είχαν αποκαλυφθεί. Παρά ταύτα, κατά την DHL, η Autorità ήταν υποχρεωμένη να ερμηνεύσει το περιεχόμενο της συνοπτικής αιτήσεώς της συσχετίζοντάς τη με την αίτηση απαλλαγής που υποβλήθηκε στην Επιτροπή.

54. Η διαφορά της κύριας δίκης προέκυψε, τουλάχιστον εν μέρει, από αυτή την απόκλιση μεταξύ του περιεχομένου της αιτήσεως απαλλαγής που υπέβαλε η DHL στην Επιτροπή και του περιεχομένου, κατά την προσβαλλόμενη απόφαση, της συνοπτικής αιτήσεως την οποία υπέβαλε η DHL στην Autorità, καθώς και της αποφάσεως της Επιτροπής να κινήσει διαδικασία μόνο κατά του τμήματος της συμπράξεως που αφορούσε υπηρεσίες διεθνών αεροπορικών μεταφορών.

55. Φρονώ ότι από την αίτηση προδικαστικής αποφάσεως δεν προκύπτει σαφώς ότι τα ιταλικά δικαστήρια έχουν καταλήξει σε τελική κρίση επί της αποκλίσεως αυτής όσον αφορά την εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών. Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 9ης Ιουλίου 2015, η Ιταλική Κυβέρνηση επιβεβαίωσε, εξάλλου, ότι η διαδικασία αναιρέσεως ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου είναι διαδικασία πλήρους δικαιοδοσίας. Κατά συνέπεια, φρονώ ότι η ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης που ζητείται με το υποερώτημα α′ του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος δεν στερείται χρησιμότητας για το αιτούν δικαστήριο.

2. Επί της ουσίας

56. Φρονώ ότι πρέπει να δοθεί κοινή απάντηση στα υποερωτήματα α′ και β′ του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος.

57. Η DHL υποστηρίζει ότι η συνοπτική αίτηση αποτελεί ουσιαστικά «προσάρτημα» και σημείο προσδέσεως, σε εθνικό επίπεδο, της κύριας αιτήσεως που υποβάλλεται στην Επιτροπή. Κατ' αυτήν, η εκτίμηση της συνοπτικής αιτήσεως ανεξαρτήτως του συνολικού πλαισίου εντός του οποίου υποβάλλεται, όπως ήταν η εκτίμηση στην οποία προέβη η Autorità με την προσβαλλόμενη απόφαση, συνιστά παραμόρφωση της λειτουργίας της. Εφόσον η συνοπτική αίτηση απαλλαγής δεν είναι τίποτα περισσότερο από συνοπτική περιγραφή της συμπράξεως που καταγγέλλεται στην Επιτροπή, η DHL υποστηρίζει ότι πρέπει να εκτιμάται με γνώμονα την κύρια αίτηση, υπό την προϋπόθεση ότι αποδίδει πιστά το περιεχόμενό της. Η DHL δεν υποστηρίζει ότι η συνοπτική αίτησή της σε εθνικό επίπεδο και η κύρια αίτησή της σε επίπεδο της Ένωσης είναι ταυτόσημες, τόσο τυπικά όσο και επί της ουσίας. Είναι προφανές ότι πρόκειται για δύο αυτοτελείς αιτήσεις, οι οποίες όμως συνδέονται στενά ως εκ της φύσεώς τους, δεδομένου ότι η συνοπτική αίτηση απαλλαγής μπορεί να υφίσταται μόνον εφόσον υφίσταται κύρια αίτηση απαλλαγής.

58. Όπως και όλοι οι υπόλοιποι διάδικοι που υπέβαλαν παρατηρήσεις, δεν συμφωνώ με την άποψη της DHL.

α) Το εθνικό δίκαιο

59. Θα πρέπει να υπογραμμιστεί για άλλη μια φορά ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, συμπεριλαμβανομένου του σημείου 22, δεν είναι δεσμευτικό για τις ΕΑΑ και ότι τα κράτη μέλη δεν υποχρεούνται, κατ' εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, να θεσπίσουν σύστημα συνοπτικών αιτήσεων επιείκειας. Εντούτοις, εφόσον ΕΑΑ θεσμοθετεί σύστημα συνοπτικών αιτήσεων, υποχρεούται, σύμφωνα με την απάντηση που έδωσα στο πρώτο ερώτημα, να τηρήσει το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, τις διατάξεις του Χάρτη και τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης.

60. Όπως προκύπτει από τον φάκελο που υποβλήθηκε στο Δικαστήριο, η Autorità δημιούργησε σύστημα συνοπτικών αιτήσεων επιείκειας που βασίζεται κατά μέγα μέρος στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, και ιδίως στο σημείο 22 [28]. Εξάλλου, όπως φαίνεται, υπό την επιφύλαξη της επαληθεύσεως από το αιτούν δικαστήριο, το άρθρο 17 της ανακοινώσεως της Autorità επιβάλλει μεταξύ άλλων στον αιτούντα επιείκεια «να αναφέρει τα αγαθά και τις υπηρεσίες που αποτελούν το αντικείμενο της συμπράξεως, τη γεωγραφική έκτασή της και τη διάρκειά της».

61. Επίσης υπό την επιφύλαξη επαληθεύσεως από το αιτούν δικαστήριο, φαίνεται ότι η ανακοίνωση της Autorità δεν επιβάλλει στην Autorità υποχρέωση «να έλθει σε επαφή με την Επιτροπή, ή την ίδια την επιχείρηση, με σκοπό να διαπιστωθεί αν μετά την υποβολή της απλοποιημένης αιτήσεως η επιχείρηση εντόπισε, κατόπιν εσωτερικής έρευνας, συγκεκριμένα και ειδικά παραδείγματα συμπεριφορών στον τομέα που φέρεται ότι καλύπτεται από την κύρια αίτηση ασυλίας, αλλά όχι από την απλοποιημένη» [29].

62. Εντούτοις, το αιτούν δικαστήριο διερωτάται ειδικότερα αν το δίκαιο της Ένωσης επιβάλλει σε ΕΑΑ υποχρέωση εκτιμήσεως της συνοπτικής αιτήσεως επιείκειας που της υποβάλλεται με γνώμονα την αίτηση επιείκειας που υποβάλλεται στην Επιτροπή «για την ίδια σύμπραξη» και, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, υποχρέωση επικοινωνίας με την Επιτροπή ή με την επιχείρηση.

β) Το σημείο 38 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ

63. Βάσει της απαντήσεως που έδωσα στο πρώτο ερώτημα, φρονώ ότι, πέραν του ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν είναι νομικά δεσμευτικό για τις ΕΑΑ, από το σημείο 38 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ προκύπτει σαφώς ότι, ελλείψει κεντρικού και ενοποιημένου συστήματος επιείκειας στο εσωτερικό της Ένωσης, αίτηση επιείκειας απευθυνόμενη στην Επιτροπή δεν μπορεί να θεωρηθεί αίτηση απευθυνόμενη σε ΕΑΑ [30].

64. Κατά συνέπεια, το δίκαιο ανταγωνισμού της Ένωσης δεν προβλέπει «ενιαία αρχή» («one-stop-shop») για τη διεκπεραίωση των αιτήσεων επιείκειας, αλλά ούτε, όπως επισήμανε η Επιτροπή κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 9ης Ιουλίου 2015, αυτόματη ανταλλαγή των εν λόγω αιτήσεων μεταξύ των ΕΑΑ και της Επιτροπής κατ' εφαρμογή του άρθρου 11 του κανονισμού 1/2003.

65. Για να υπερασπιστεί τη θέση του στο πλαίσιο ενδεχόμενης διαδικασίας που κινούν οι εν λόγω αρχές, ο αιτών πρέπει να ζητήσει επιείκεια από *όλες* τις αρχές ανταγωνισμού που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του άρθρου 101 ΣΛΕΕ στη γεωγραφική περιοχή που επηρεάζεται από την παράβαση και μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκονται σε κατάλληλη θέση για να αναλάβουν δράση εναντίον της. Πράγματι, «[ε]ναπόκειται *στον αιτούντα* να προβεί στις ενέργειες που θεωρεί απαραίτητες για τη διασφάλιση της θέσης του έναντι των διαδικασιών που θα μπορούσαν να κινήσουν οι εν λόγω αρχές» [31].

28 — Βλ. άρθρα 16 έως 18 της ανακοινώσεως της Autorità. Επισημαίνω επίσης ότι η Autorità περιλαμβάνεται στον «[l]ist of authorities accepting summary applications as provided by the ECN Model Leniency Programme in Type 1A cases», δηλαδή στον «κατάλογο των αρχών που δέχονται συνοπτικές αιτήσεις σύμφωνα με το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ σε υποθέσεις τύπου 1Α» (ανεπίσημη μετάφραση). Ο όρος «τύπου 1Α» αναφέρεται σε περιπτώσεις στις οποίες επιτρέπεται απαλλαγή από οποιοδήποτε πρόστιμο. Το έγγραφο διατίθεται αποκλειστικά στην αγγλική στον δικτυακό τόπο της Επιτροπής http://ec.europa.eu/competition/ecn/list_of_authorities.pdf.

29 — Βλ. δεύτερο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου.

30 — Όπως προκύπτει από το γράμμα του δεύτερου ερωτήματος και από τη διατύπωση «παρά το περιεχόμενο της παραγράφου 38 της ανακοινώσεως της Επιτροπής για τη συνεργασία στο πλαίσιο του δικτύου των αρχών ανταγωνισμού», το αιτούν δικαστήριο εκτιμά ότι η διάταξη αυτή αποκλείει κατ' αρχήν την ύπαρξη νομικού δεσμού μεταξύ της αιτήσεως απαλλαγής που υπέβαλε ή προτίθεται να υποβάλει επιχείρηση στην Επιτροπή και της «απλοποιημένης αιτήσεως ασυλίας που αυτή έχει υποβάλει σε ΕΑΑ για την ίδια σύμπραξη». Δεδομένου ότι το πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 εγκρίθηκε μετά την έκδοση της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ (2004), φρονώ ότι το δεύτερο ερώτημα αφορά στην πραγματικότητα το κατά πόσον το εν λόγω πρόγραμμα τροποποίησε το σημείο 38 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ.

31 — Η υπογράμμιση δική μου. Βλ. σημείο 38 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ.

66. Κατά συνέπεια, το σημείο 38 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ θέτει την αρχή της αυτοτέλειας και της ανεξαρτησίας των διαφόρων προγραμμάτων επιείκειας της Επιτροπής και των ΕΑΑ, καθώς και των αιτήσεων που υποβάλλονται στο πλαίσιο των εν λόγω προγραμμάτων.

γ) Τα σημεία 1 και 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 και το σημείο 45 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006

67. Επισημαίνω, κατ' αρχάς, ότι το σημείο 1 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 προβλέπει ότι, «[σ]ε ένα καθεστώς παράλληλων αρμοδιοτήτων μεταξύ της Επιτροπής και των εθνικών αρχών ανταγωνισμού, αίτηση επιείκειας απευθυνόμενη σε συγκεκριμένη αρχή δεν μπορεί να θεωρηθεί αίτηση επιείκειας απευθυνόμενη σε άλλη αρχή. Κατά συνέπεια, η επιχείρηση έχει συμφέρον να ζητεί επιείκεια από *όλες* τις αρχές ανταγωνισμού που είναι αρμόδιες για την εφαρμογή του άρθρου [101 ΣΛΕΕ] στη γεωγραφική περιοχή που επηρεάζεται από την παράβαση και μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκονται σε κατάλληλη θέση για να αναλάβουν δράση εναντίον της» [32].

68. Δεδομένου ότι η υποχρέωση του αιτούντος να ζητήσει επιείκεια από όλες τις αρμόδιες αρχές μπορεί να προκαλέσει πολλαπλές παράλληλες αιτήσεις επιείκειας, το σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 συνιστά ένα ενιαίο υπόδειγμα συνοπτικών αιτήσεων, προκειμένου να ελαφρυνθεί ο φόρτος που αντιπροσωπεύουν οι εν λόγω πολλαπλές αιτήσεις για τις επιχειρήσεις και τις ΕΑΑ [33].

69. Το σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 προβλέπει επίσης ότι, όταν επιχείρηση υποβάλλει ή πρόκειται να υποβάλει αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή, μπορεί να απευθύνει συνοπτική αίτηση που να περιέχει προκαθορισμένες πληροφορίες σε επιγραμματική μορφή σε οποιαδήποτε ΕΑΑ την οποία η επιχείρηση θεωρεί ότι «βρίσκεται σε κατάλληλη θέση» για να αναλάβει δράση. «Υποβάλλοντας συνοπτική αίτηση, η επιχείρηση εξασφαλίζει τη θέση της στη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων στην αρχή ανταγωνισμού που είναι αρμόδια για την εικαζόμενη σύμπραξη» [34].

70. Εξάλλου, στο σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 απαριθμούνται οι πληροφορίες που «πρέπει» [35] να περιλαμβάνονται στη συνοπτική αίτηση. Επισημαίνω ότι ο κατάλογος αυτός περιλαμβάνει πληροφορίες σχετικά με την έκταση της οικείας συμπράξεως και «πληροφορίες για κάθε αίτηση επιείκειας που έχει υποβληθεί ή πρόκειται να υποβληθεί σχετικά με την εικαζόμενη σύμπραξη».

71. Όπως προκύπτει από το σημείο 45 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, σκοπός των πληροφοριών αυτών είναι να επιτρέψουν στην ΕΑΑ να αποφασίσει, αφενός, αν επιθυμεί να προβεί σε κάποια ενέργεια στο πλαίσιο της συγκεκριμένης υποθέσεως και, αφετέρου, αν τα παρεχόμενα στοιχεία παρέχουν τη δυνατότητα στην αρχή ανταγωνισμού να προσδιορίσει κατά πόσον η επιχείρηση βρίσκεται σε κατάσταση «τύπου 1Α» [36] κατά την έννοια του σημείου 5 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006.

32 — Η υπογράμμιση δική μου.

33 — Βλ. σημεία 39 και 40 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006. Κατά συνέπεια, το σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 επιβεβαιώνει το περιεχόμενο του σημείου 38 της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ.

34 — Βλ. σημείο 40 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006.

35 — Θα πρέπει να υπενθυμιστεί ότι το πρότυπο πρόγραμμα αυτό, συμπεριλαμβανομένης της εν λόγω απαριθμήσεως, δεν είναι, κατά την άποψή μου, δεσμευτικό για τις ΕΑΑ.

36 — Πράγματι, τα σημεία 22 έως 25 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 προβλέπουν την υποβολή συνοπτικών αιτήσεων απαλλαγής στις ΕΑΑ μόνον στις υποθέσεις «τύπου 1Α» οι οποίες αφορούν, σύμφωνα με το σημείο 5 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006, το επίπεδο της συνδρομής που παρέχει ο αιτών επιείκεια στην ΕΑΑ.

72. Μολονότι η υποβολή συνοπτικής αιτήσεως σε ΕΑΑ προϋποθέτει την προηγούμενη ή μεταγενέστερη υποβολή αιτήσεως απαλλαγής στην Επιτροπή [37] και μολονότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 προβλέπει (προσωρινή) χαλάρωση των πληροφοριών και των αποδεικτικών στοιχείων που πρέπει να παράσχει επιχείρηση σε ΕΑΑ, εντούτοις το εν λόγω πρόγραμμα δεν προβλέπει κανέναν νομικό δεσμό μεταξύ της αιτήσεως απαλλαγής που υποβάλλεται στην Επιτροπή και της συνοπτικής αιτήσεως που υποβάλλεται σε ΕΑΑ [38].

73. Πράγματι, η αίτηση που υποβάλλεται στην Επιτροπή και η συνοπτική αίτηση που υποβάλλεται σε ΕΑΑ είναι αυτοτελείς, εφόσον, όπως προκύπτει σαφώς από το σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 και από τις υποχρεώσεις παροχής πληροφοριών που επιβάλλονται στον αιτούντα, ιδίως όσον αφορά το προϊόν (προϊόντα) και το έδαφος (εδάφη) όπου εκδηλώνονται οι επιπτώσεις της παραβάσεως, εναπόκειται αποκλειστικά στον αιτούντα να οριοθετήσει ορθώς την έκταση της συνοπτικής αιτήσεώς του.

74. Κατά συνέπεια, μολονότι οι πληροφορίες που πρέπει να περιλαμβάνονται στη συνοπτική αίτηση, ιδίως όσον αφορά την έκταση της επίδικης παραβάσεως, είναι ασφαλώς περιορισμένες, πρέπει να είναι αρκούντως ακριβείς ώστε να εξασφαλίζουν την προστασία του αιτούντος και τη θέση του στη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων απαλλαγής, στην περίπτωση κατά την οποία, όπως στην υπόθεση της κύριας δίκης, η Επιτροπή αποφασίζει να μην παρέμβει βάσει της αιτήσεως απαλλαγής που της υποβάλλεται. Συναφώς υπογραμμίζεται ότι, αν η έκταση της συμπράξεως την οποία αφορά η συνοπτική αίτηση δεν είναι αρκούντως σαφής, ο αιτών κινδυνεύει να χάσει τη θέση του στη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων επιείκειας στην ΕΑΑ, όπως φαίνεται να συνέβη στην DHL σύμφωνα με την προσβαλλόμενη απόφαση [39].

75. Κατά συνέπεια, ανεξαρτήτως του αν η συνοπτική αίτηση που υποβάλλεται σε ΕΑΑ αποδίδει πιστά ή όχι την αίτηση απαλλαγής που υποβάλλεται στην Επιτροπή, η ΕΑΑ δεν υποχρεούται να εκτιμήσει τη συνοπτική αίτηση με γνώμονα την αίτηση απαλλαγής που υποβλήθηκε στην Επιτροπή, ακόμα και αν η ΕΑΑ διαθέτει πληροφορίες σχετικά με άλλες αιτήσεις επιείκειας αφορώσες την ίδια σύμπραξη σύμφωνα με το σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006.

76. Πράγματι, μολονότι η Επιτροπή και οι ΕΑΑ μπορούν να ανταλλάσσουν στο πλαίσιο του ΕΔΑ τις πληροφορίες που συγκεντρώνουν [40], ακόμα και στο πλαίσιο αιτήσεων επιείκειας [41], δεν εναπόκειται στην ΕΑΑ [42], εφόσον θεωρεί ότι το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της συνοπτικής αιτήσεως είναι περισσότερο περιορισμένο από εκείνο της αιτήσεως που υποβάλλει η ίδια επιχείρηση στην Επιτροπή,

37 — Βλ. σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006.

38 — Όσον αφορά το γράμμα του δεύτερου προδικαστικού ερωτήματος, επισημαίνεται ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν χρησιμοποιεί την έννοια της «κύριας αιτήσεως». Συναφώς, συμφωνώ με την παρατήρηση της Γερμανικής Κυβερνήσεως ότι ο όρος αυτός είναι απρόσφορος, γιατί μπορεί να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι η συνοπτική αίτηση που υποβάλλεται σε ΕΑΑ είναι ένα είδος παραρτήματος της αιτήσεως που υποβάλλεται στην Επιτροπή.

39 — Πράγμα που η DHL αρνείται σθεναρά.

40 — Η Ιταλική Κυβέρνηση επισυνάπτει στις γραπτές παρατηρήσεις της ηλεκτρονικό μήνυμα που απέστειλαν στις 9 Ιουλίου 2008 οι υπηρεσίες της Γενικής Διευθύνσεως Ανταγωνισμού («DG COMP») στην Autorità, από το οποίο προκύπτει ότι η Autorità υπέβαλε στην Επιτροπή, στο πλαίσιο συνεδριάσεως του ΕΔΑ, ερώτηση σχετικά με τη μεταχείριση των διαφόρων αιτήσεων επιείκειας που είχε υποβάλει τότε η DHL στην Επιτροπή και στην Autorità. Στο εν λόγω μήνυμα, η DG COMP επιβεβαίωσε ότι, «[a]pplicants should be aware (and are informed so by the Commission) that any conditional immunity granted by the Commission does not extend to member states/NCA and a separate application is required. If Company A, in making its application in Italy, has not covered itself fully by omitting road freight forwarding it is quite simply an error on its part». [«Οι αιτούντες επιείκεια πρέπει να γνωρίζουν (και ενημερώνονται σχετικά από την Επιτροπή) ότι η υπό όρους απαλλαγή που τυχόν δέχεται η Επιτροπή δεν δεσμεύει τα κράτη μέλη/τις ΕΑΑ και ότι απαιτείται αυτοτελής αίτηση. Αν η επιχείρηση Α, στην αίτηση επιείκειας που υπέβαλε στην Ιταλία, δεν προστάτευσε επαρκώς τη θέση της παραλείποντας τις οδικές μεταφορές, αυτό συνιστά απλώς και μόνο σφάλμα εκ μέρους της.»] (ανεπίσημη μετάφραση). Σε αντίθεση προς τις επισημάνσεις της DHL κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το ίδιο το περιεχόμενο του ηλεκτρονικού μηνύματος επιβεβαιώνει ότι, παρά το ότι η Επιτροπή και οι ΕΑΑ έχουν τη δυνατότητα να ανταλλάσσουν πληροφορίες στο πλαίσιο του ΕΔΑ, δεν εναπόκειται στην ΕΑΑ να έρχεται σε επαφή με την Επιτροπή όσον αφορά τις διάφορες αιτήσεις επιείκειας. Επιβεβαιώνει επίσης, αφενός, την αρχή της αυτοτέλειας και της ανεξαρτησίας των αιτήσεων επιείκειας που υποβάλλονται στην Επιτροπή και των αιτήσεων επιείκειας που υποβάλλονται στις ΕΑΑ και, αφετέρου, το γεγονός ότι εναπόκειται στον αιτούντα να οριοθετήσει ορθώς την έκταση της (συνοπτικής) αιτήσεως επιείκειας που υποβάλλει σε ΕΑΑ.

41 — Βλ. σημείο 25 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006, σημείο 41, παράγραφος 1, της ανακοινώσεως για τη συνεργασία στο πλαίσιο του ΕΔΑ και άρθρα 11 και 12 του κανονισμού 1/2003.

42 — Κατ' εφαρμογή του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006.

«να έλθει σε επαφή με την Επιτροπή, ή την ίδια την επιχείρηση, με σκοπό να διαπιστωθεί αν μετά την υποβολή της απλοποιημένης αιτήσεως η επιχείρηση εντόπισε, κατόπιν εσωτερικής έρευνας, συγκεκριμένα και ειδικά παραδείγματα συμπεριφορών στον τομέα που φέρεται ότι καλύπτεται από την κύρια αίτηση ασυλίας, αλλά όχι από την απλοποιημένη» [43].

77. Συμφωνώ με την Αυστριακή Κυβέρνηση ότι τυχόν υποχρέωση των ΕΑΑ να επαληθεύουν τη συνοπτική αίτηση με την Επιτροπή «θα ερχόταν σε αντίφαση προς τη διακηρυγμένη βούληση των αρχών που συνέρχονται στο πλαίσιο του ΕΔΑ να μη δημιουργήσουν “one-stop-shop” για τις αιτήσεις επιείκειας στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και να επιτύχουν την αυτοτέλεια κάθε προγράμματος επιείκειας». Κατά την άποψή μου, το γεγονός ότι, σύμφωνα με το σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006, ο αιτών πρέπει να παράσχει, κατά την υποβολή της συνοπτικής αιτήσεώς του, «πληροφορίες για κάθε αίτηση επιείκειας που έχει υποβληθεί ή πρόκειται να υποβληθεί σε σχέση με την εικαζόμενη σύμπραξη» δεν επιβάλλει στις ΕΑΑ υποχρέωση επαληθεύσεως της συνοπτικής αιτήσεως με την Επιτροπή.

78. Επίσης, η επιβολή στις ΕΑΑ υποχρεώσεως να επικοινωνούν με την Επιτροπή ή με την οικεία επιχείρηση στις περιπτώσεις τις οποίες αφορά το δεύτερο προδικαστικό ερώτημα δεν είναι απλώς αντίθετη προς την αρχή της αυτοτέλειας και της ανεξαρτησίας των προγραμμάτων επιείκειας στο εσωτερικό της Ένωσης, αλλά κινδυνεύει επίσης να περιορίσει χωρίς νόμιμο λόγο το καθήκον συνεργασίας των αιτούντων επιείκεια, το οποίο αποτελεί έναν από τους πυλώνες του συστήματος επιείκειας. Φρονώ επίσης ότι οποιαδήποτε παραβίαση του εν λόγω καθήκοντος συνεργασίας κινδυνεύει να επηρεάσει τη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων επιείκειας και συνεπώς να καταστεί επιζήμια για άλλους αιτούντες επιείκεια σε σχέση με την ίδια σύμπραξη, κατά παράβαση των γενικών αρχών του δικαίου της Ένωσης, και ιδίως των αρχών της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων, της αναλογικότητας, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και του δικαιώματος χρηστής διοίκησης.

δ) Τα σημεία 13 και 24 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006

79. Είναι πρόδηλο ότι η αποτελεσματικότητα των προγραμμάτων επιείκειας της Επιτροπής και των ΕΑΑ θεμελιώνεται ιδίως στην υποχρέωση του αιτούντος επιείκεια να παράσχει στις αρχές, κατ’ εφαρμογή του σημείου 13, παράγραφος 2, του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006, «πραγματική, συνολική και διαρκή συνεργασία *από την κατάθεση της αιτήσεώς του* στην αρχή ανταγωνισμού μέχρι την ολοκλήρωση της υποθέσεως» [44].

80. Πράγματι, κατά το σημείο 24 του εν λόγω πρότυπου προγράμματος, η επιχείρηση που υποβάλλει συνοπτική αίτηση υποχρεούται, μετά από αίτημα της ΕΑΑ, να παράσχει συμπληρωματικές πληροφορίες, ενώ αν η ΕΑΑ «αποφασίσει να αναλάβει δράση στην υπόθεση, […] η επιχείρηση θα πρέπει να παράσχει το σύνολο των πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων που είναι απαραίτητα προκειμένου να επιτευχθεί ο απαιτούμενος βαθμός αποδείξεως».

43 — Βλ. δεύτερο ερώτημα του αιτούντος δικαστηρίου.

44 — Η υπογράμμιση δική μου. Βλ. σημείο 13, παράγραφος 2, του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006.

81. Κατά συνέπεια, συμφωνώ με τις επισημάνσεις στις οποίες προέβη κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση η Γαλλική Κυβέρνηση, κατά τις οποίες εναπόκειται αποκλειστικά στην επιχείρηση που υποβάλλει συνοπτική αίτηση να γνωστοποιήσει στην ΕΑΑ κάθε χρήσιμη πληροφορία μετά από αίτημά της. Εντούτοις, οι πληροφορίες που παρέχονται μετά την υποβολή της συνοπτικής αιτήσεως δεν μπορούν να μεταβάλουν το καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της, για παράδειγμα προσθέτοντας έναν άλλο τομέα [45] για τον οποίο δεν θα μπορεί να επωφεληθεί της ίδιας κατατάξεως στη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων επιείκειας, όπως για τους τομείς που αφορούσε η συνοπτική αίτηση.

82. Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το δίκαιο της Ένωσης δεν προβλέπει κάποιον νομικό δεσμό μεταξύ της αιτήσεως απαλλαγής που υποβάλλει ή προτίθεται να υποβάλει μια επιχείρηση στην Επιτροπή και της συνοπτικής αιτήσεως απαλλαγής που υποβάλλει σε ΕΑΑ για την ίδια σύμπραξη ο οποίος θα δημιουργούσε υποχρέωση της ΕΑΑ, δυνάμει του σημείου 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 και του σημείου 45 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, να εκτιμήσει τη συνοπτική αίτηση απαλλαγής που της υποβάλλεται με γνώμονα την αίτηση που υποβάλλεται ή πρόκειται να υποβληθεί στην Επιτροπή ή να επικοινωνήσει με την Επιτροπή ή με την επιχείρηση προκειμένου να εξακριβώσει αν η τελευταία, μετά την υποβολή της συνοπτικής αιτήσεως, διαπίστωσε την ύπαρξη συγκεκριμένων και ειδικών παραδειγμάτων συμπεριφοράς στον τομέα που εικάζεται ότι καλύπτεται από την αίτηση απαλλαγής που υποβλήθηκε στην Επιτροπή, αλλά όχι από τη συνοπτική αίτηση απαλλαγής.

Γ — *Επί του τρίτου προδικαστικού ερωτήματος*

83. Με το τρίτο ερώτημά του, το αιτούν δικαστήριο ερωτά κατά πόσον, σύμφωνα με το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, ΕΑΑ μπορεί, κατ' εφαρμογή του εθνικού της προγράμματος επιείκειας και για σύμπραξη για την οποία μια πρώτη επιχείρηση έχει υποβάλει ή προτίθεται να υποβάλει αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή, να αποδεχθεί συνοπτική αίτηση επιείκειας μόνο από την εν λόγω επιχείρηση ή αν μπορεί να αποδεχθεί και τις αιτήσεις άλλων επιχειρήσεων.

1. Επί του παραδεκτού

84. Η Ιταλική Κυβέρνηση και η Αυστριακή Κυβέρνηση θεωρούν ότι το τρίτο προδικαστικό ερώτημα που υποβάλλει το αιτούν δικαστήριο είναι απαράδεκτο, διότι δεν άπτεται ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, αλλά ερμηνείας του εθνικού δικαίου, και συγκεκριμένα του πεδίου εφαρμογής του προγράμματος επιείκειας που θεσμοθετήθηκε με την ανακοίνωση της Autorità. Η Schenker, από την πλευρά της, θεωρεί ότι, εφόσον το Δικαστήριο κρίνει ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν είναι δεσμευτικό, το τρίτο ερώτημα είναι απαράδεκτο.

85. Φρονώ ότι το τρίτο ερώτημα είναι παραδεκτό. Θα πρέπει να υπομνησθεί ότι δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο να αποφανθεί σχετικά με την ερμηνεία του εθνικού δικαίου ή να εκτιμήσει τις επιπτώσεις του στο πλαίσιο της διαδικασίας του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, διότι τούτο αποτελεί αποκλειστικώς καθήκον του αιτούντος δικαστηρίου ή, ενδεχομένως, των αρμόδιων εθνικών δικαστηρίων. Φρονώ ότι από το γράμμα του τρίτου ερωτήματος, από τη δικογραφία και από τη συζήτηση που διεξήχθη ενώπιον του Δικαστηρίου προκύπτει ότι το τρίτο ερώτημα άπτεται ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, μολονότι παραπέμπει επίσης στο εθνικό δίκαιο, και συγκεκριμένα στο εθνικό πρόγραμμα επιείκειας. Κατά

45 — Επισημαίνω, εξάλλου, ότι η αρχή της αυτοτέλειας και της ανεξαρτησίας των αιτήσεων επιείκειας που υποβάλλονται στην Επιτροπή και των συνοπτικών αιτήσεων που υποβάλλονται στις ΕΑΑ υπογραμμίζεται στο σημείο 46 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2012, το οποίο προβλέπει ότι «η συνοπτική αίτηση περιλαμβάνει *ορθή περίληψη* της αιτήσεως επιείκειας που υποβάλλεται στην Επιτροπή. Κατά συνέπεια, αν ο αιτών επιείκεια έχει λάβει από εθνική αρχή ανταγωνισμού σειρά προτεραιότητας και στη συνέχεια παρέχει στην Επιτροπή πληροφορίες και αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία προκύπτει ότι η έκταση της εικαζόμενης συμπράξεως είναι εντελώς διαφορετική από εκείνη την οποία εξέθεσε με τη συνοπτική αίτηση που υπέβαλε στην εθνική αρχή ανταγωνισμού (για παράδειγμα, η σύμπραξη καλύπτει και άλλο προϊόν), ο αιτών θα πρέπει να παράσχει στην εν λόγω αρχή, στην οποία υπέβαλε συνοπτική αίτηση, επικαιροποιημένες πληροφορίες ούτως ώστε να διατηρήσει την έκταση της προστασίας του από την αρχή σε επίπεδο ίσο με το επίπεδο της προστασίας του από την Επιτροπή» (μετάφραση της Επιτροπής στις παρατηρήσεις της), η υπογράμμιση δική μου.

συνέπεια, στο Δικαστήριο εναπόκειται, στην κρινόμενη υπόθεση, να περιορίσει τον έλεγχό του στις διατάξεις του δικαίου της Ένωσης παρέχοντας ερμηνεία χρήσιμη για το αιτούν δικαστήριο. Εξάλλου, το γεγονός ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν είναι, κατά την άποψή μου, δεσμευτικό δεν αποκλείει τη δυνατότητα εφαρμογής άλλων διατάξεων του δικαίου της Ένωσης στο πλαίσιο της διαφοράς της κύριας δίκης.

2. Επί της ουσίας

86. Φρονώ ότι η αιτία της υποβολής του τρίτου ερωτήματος είναι ότι τα σημεία 22 έως 25 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 διέπουν την υποβολή συνοπτικών αιτήσεων απαλλαγής σε ΕΑΑ αποκλειστικά σε υποθέσεις «τύπου 1Α» και όταν η επιχείρηση υποβάλλει ή προτίθεται να υποβάλει αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή [46]. Κατά συνέπεια, το εν λόγω πρόγραμμα δεν προβλέπει υποβολή συνοπτικών αιτήσεων, μεταξύ άλλων, όταν μια επιχείρηση ζητεί απλώς μείωση προστίμου από την Επιτροπή ή/και την ΕΑΑ. Το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2012 διεύρυνε σημαντικά από την άποψη αυτή τις περιπτώσεις υποβολής συνοπτικής αιτήσεως σε ΕΑΑ [47].

87. Συναφώς, η DHL ισχυρίζεται ότι το άρθρο 16 της ανακοινώσεως της Autorità επιτρέπει την υποβολή συνοπτικής αιτήσεως μόνον από την επιχείρηση που έχει υποβάλει ή προτίθεται να υποβάλει στην Επιτροπή αίτηση μη επιβολής κυρώσεων. Εκτιμά ότι, όπως προκύπτει από τη διάταξη αυτή, η μόνη συνοπτική αίτηση που επιτρέπεται να υποβληθεί είναι η αίτηση απαλλαγής και ότι, υπό τις περιστάσεις της υποθέσεως της κύριας δίκης, οι συνοπτικές αιτήσεις των Schenker και Agility δεν πληρούν αυτή την προϋπόθεση και, κατά συνέπεια, οι εν λόγω επιχειρήσεις δεν μπορούν να προστατεύσουν τη θέση τους σε εθνικό επίπεδο υποβάλλοντας συνοπτικές αιτήσεις στην Autorità. Η DHL προσθέτει ότι, δεδομένου ότι υπέβαλε αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή, «οι λοιπές επιχειρήσεις που προσέφεραν τη συνεργασία τους στην Επιτροπή σε μεταγενέστερο στάδιο —όπως εν προκειμένω οι Schenker και Agility— μπορούσαν ενδεχομένως να προστατεύσουν τη θέση τους σε εθνικό επίπεδο μόνον αν υπέβαλαν στην οικεία ΕΑΑ κύριες αιτήσεις μειώσεως των προστίμων, δεδομένου ότι […] η μείωση αυτή δεν μπορούσε να ζητηθεί τότε με συνοπτική μορφή. Κατά συνέπεια, η ορθή ημερομηνία υποβολής τακτικών αιτήσεων επιείκειας στην [Autorità] από τις Schenker και Agility πρέπει να θεωρηθεί ότι είναι η ημερομηνία οριστικοποιήσεως των αντίστοιχων συνοπτικών αιτήσεων —δηλαδή, αντιστοίχως, η 11η Ιουνίου 2009 για τη Schenker και η 11η Ιανουαρίου 2010 για την Agility. Σε αμφότερες τις περιπτώσεις, η ημερομηνία αυτή είναι μεταγενέστερη της 23ης Ιουνίου 2008, ημερομηνίας υποβολής της συμπληρωματικής συνοπτικής αιτήσεως της DHL η οποία, κατά την [Autorità], περιλάμβανε το πρώτο και μοναδικό αίτημα ευνοϊκής μεταχειρίσεως των αναιρεσειουσών της υποθέσεως της κύριας δίκης, το οποίο αφορούσε τον οδικό τομέα των διεθνών μεταφορών εμπορευμάτων» [48].

88. Πρέπει να τονισθεί ότι ούτε το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 ούτε, εξάλλου, το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2012 είναι δεσμευτικά για τις ΕΑΑ. Επίσης, μολονότι είναι αληθές ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 προβλέπει την υποβολή συνοπτικών αιτήσεων απαλλαγής στις ΕΑΑ μόνο για τις υποθέσεις «τύπου 1Α», από το σημείο 3 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 προκύπτει σαφώς ότι μια ΕΑΑ «μπορεί» να υιοθετήσει ευνοϊκότερη προσέγγιση έναντι των επιχειρήσεων που ζητούν επιείκεια στο πλαίσιο του προγράμματός της.

46 — Πράγματι, κατά τα σημείο 46 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, «[τ]ο πρότυπο πρόγραμμα του ΕΔΑ προβλέπει την υποβολή συνοπτικών αιτήσεων αποκλειστικά για τις περιπτώσεις τύπου 1Α». Το ίδιο σημείο ορίζει επίσης ότι «[ο]ι συνοπτικές αιτήσεις τύπου 1Β και 2 δεν είναι χρήσιμες ούτε πάντοτε πρακτικές. […]».

47 — Κατά το σημείο 42 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2012, «Summary applications will be possible irrespective of the applicant's position(s) in the leniency queue at the Commission and the NCA, i.e. in Type 1A, Type 1B and Type 2 applications». «Η υποβολή συνοπτικών αιτήσεων επιτρέπεται ανεξαρτήτως της θέσεως του αιτούντος (των αιτούντων) στη σειρά προτεραιότητας των αιτήσεων επιείκειας που υποβάλλονται στην Επιτροπή και στις ΕΑΑ, δηλαδή για αιτήσεις τύπου 1Α, τύπου 1Β και τύπου 2» (ανεπίσημη μετάφραση).

48 — Βλ. σημείο 26 των παρατηρήσεων της DHL.

89. Φρονώ, συνεπώς, ότι μια ΕΑΑ μπορεί να προβλέπει στο πρόγραμμα επιείκειάς της σύστημα συνοπτικών αιτήσεων που δεν βασίζεται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 ούτε στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2012, υπό την προϋπόθεση, εντούτοις, το σύστημα αυτό να σέβεται τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αρχών της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων, της αναλογικότητας, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και του δικαιώματος χρηστής διοίκησης.

90. Η Ιταλική Κυβέρνηση επισήμανε με τις γραπτές παρατηρήσεις της[49] ότι το πρόγραμμα επιείκειας της Autorità δεν προέβλεπε ρητώς, κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών, δυνατότητα της Autorità «να δέχεται συνοπτική αίτηση που υποβάλλεται μετά από κύρια αίτηση με την οποία ζητείται απλώς μείωση της κυρώσεως». Εκτιμά, εντούτοις, ότι κάτι τέτοιο δεν αντίκειται προς οποιαδήποτε διάταξη ή αρχή του δικαίου της Ένωσης, δεδομένου ότι το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 δεν αποτελεί νομικά δεσμευτικό έγγραφο για τις ΕΑΑ και ότι, εν πάση περιπτώσει, η ευρύτερη συμμετοχή των επιχειρήσεων στο σύστημα επιείκειας κρίνεται επιθυμητή από το ίδιο το πρόγραμμα[50].

91. Κατά την DHL, το σημείο 16 της ανακοινώσεως της Autorità «κατά τον χρόνο των πραγματικών περιστατικών ήταν σαφές και επέτρεπε την υποβολή συνοπτικής αιτήσεως από την επιχείρηση που είχε υποβάλει ή προτίθετο να υποβάλει αίτηση στην Επιτροπή με σκοπό να επιτύχει τη μη επιβολή κυρώσεων». Η DHL φρονεί ότι «η αποδοχή από την [Autorità] των αιτήσεων απαλλαγής που υπέβαλαν σε συνοπτική μορφή οι Schenker και Agility χωρίς να πληρούνται οι προϋποθέσεις [του σημείου 16 της ανακοινώσεως της Autorità] συνιστά […] πραγματική καταστρατήγηση διαδικασίας […]. Τον Δεκέμβριο 2007, όταν η Schenker υπέβαλε τη συνοπτική αίτησή της, η Επιτροπή είχε χορηγήσει στην DHL καθεστώς απαλλαγής υπό όρους προ τριμήνου (για τους τρεις επίδικους τομείς της αγοράς). […] Εφόσον δεν πληρούτο η θεμελιώδης προϋπόθεση για τη συνοπτική αίτηση, δεν ήταν δυνατόν να υπάρχει η ελάχιστη ερμηνευτική αμφιβολία και οι αιτήσεις απαλλαγής των Schenker και Agility ήταν απαράδεκτες»[51].

92. Η Schenker εκτιμά, εξάλλου, ότι, κατ' εφαρμογή της ανακοινώσεώς της, η Autorità μπορούσε να δεχθεί συνοπτική αίτηση των επιχειρήσεων που είχαν υποβάλει στην Επιτροπή αίτηση μειώσεως των προστίμων. Εκτιμά ότι η μόνη προϋπόθεση του σημείου 16 της ανακοινώσεως της Autorità που είναι εφαρμοστέα ratione temporis στην υπόθεση της κύριας δίκης είναι ότι επιχείρηση που προτίθεται να υποβάλει «συνοπτική» αίτηση επιείκειας πρέπει να έχει «[...] *υποβάλει ή να προτίθεται να υποβάλει αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή* [...]». «Αφής στιγμής επιχείρηση που δεν έχει υποβάλει ακόμα αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή δεν μπορεί εξ ορισμού να γνωρίζει αν θα είναι "η πρώτη στη σειρά προτεραιότητας" σε σχέση με την παράβαση που επιθυμεί να καταγγείλει (δηλαδή αν η αίτηση απαλλαγής της θα γίνει "δεκτή"), το γεγονός ότι μια άλλη επιχείρηση έχει ζητήσει από την Επιτροπή απαλλαγή για την ίδια παράβαση ή/και έχει επιτύχει την αντίστοιχη απαλλαγή υπό όρους δεν επηρεάζει και δεν είναι δυνατόν να θέσει υπό αμφισβήτηση το δικαίωμα της εν λόγω επιχειρήσεως να υποβάλει και στην [Autorità] (ή σε άλλη ΕΑΑ) αίτηση επιείκειας υπό "συνοπτική" μορφή»[52].

49 — Βλ. σημείο 77.

50 — Επισημαίνει ότι το σημείο 8 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006 προβλέπει ρητώς τη «δυνατότητα αρχής ανταγωνισμού να προσθέτει λεπτομερέστερες διατάξεις προσαρμοσμένες στο δικό της σύστημα εφαρμογής των κανόνων ανταγωνισμού ή να επιφυλάσσει ευνοϊκότερη μεταχείριση στους αιτούντες, αν το κρίνει απαραίτητο για λόγους αποτελεσματικότητας».

51 — Η DHL προσθέτει ότι «οι Schenker και Agility ζήτησαν ευνοϊκή μεταχείριση από την Επιτροπή στις 5 και στις 20 Νοεμβρίου 2007 —δηλαδή τουλάχιστον πέντε μήνες μετά την αίτηση απαλλαγής της DHL προς την Επιτροπή και μάλιστα μετά τις επιθεωρήσεις που διεξήγαγε η Επιτροπή, μεταξύ άλλων στην Ιταλία— ενώ, κατά τον χρόνο υποβολής της αιτήσεώς τους στην Επιτροπή, είχαν πληροφορηθεί ότι είχε χορηγηθεί σε άλλη επιχείρηση καθεστώς απαλλαγής υπό όρους. Κατά συνέπεια, αφής στιγμής οι "συνοπτικές" αιτήσεις των Schenker και Agility προς την [Autorità] συνδέονταν με απλές αιτήσεις μειώσεως του προστίμου προς την Επιτροπή, δεν μπορούσαν παρά να έχουν ως αποτέλεσμα απλή μείωση και σε εθνικό επίπεδο. Εντούτοις, εφόσον διατυπώθηκαν ως αίτηση απαλλαγής, δεν θα έπρεπε καν να περιληφθούν στον φάκελο έρευνας της [Autorità]».

52 — Βλ. σημεία 58 έως 60 των παρατηρήσεων της Shenker.

93. Η Agility προσθέτει ότι «από το γράμμα του εθνικού προγράμματος επιείκειας συνάγεται ευχερώς η δυνατότητα [της Autorità] να λαμβάνει πολλαπλές συνοπτικές αιτήσεις. Το άρθρο 16 της εθνικής ρυθμίσεως και [το σημείο 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006] προβλέπουν τη δυνατότητα υποβολής συνοπτικής αιτήσεως από την επιχείρηση "που υπέβαλε ή προτίθεται να υποβάλει αίτηση απαλλαγής στην Επιτροπή". Εφόσον αυτό που ασκεί επιρροή είναι η απλή πρόθεση υποβολής αιτήσεως επιείκειας (και όχι η πραγματική υποβολή της), η οποία είναι προγενέστερη της γνώσεως από την επιχείρηση της σειράς προτεραιότητάς της (και της ενδεχόμενης χορηγήσεως καθεστώτος απαλλαγής υπό όρους), η διατύπωση [του σημείου 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 και του άρθρου 16 της ανακοινώσεως της Autorità] προδήλως επιτρέπει να βρίσκονται πολλές επιχειρήσεις στην ίδια κατάσταση, έτσι ώστε οι αντίστοιχες συνοπτικές αιτήσεις τους να είναι παραδεκτές» [53].

94. Μολονότι είναι αληθές ότι η ενδεχόμενη θέσπιση εθνικών κανόνων επιείκειας και η εφαρμογή τους εμπίπτει στην αρμοδιότητα των κρατών μελών, τα οποία μπορούν να υιοθετήσουν ευνοϊκότερη προσέγγιση έναντι των επιχειρήσεων που ζητούν επιείκεια στο πλαίσιο των προγραμμάτων επιείκειάς τους σε σχέση με την προβλεπόμενη από το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, υπό την προϋπόθεση να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, τις διατάξεις του Χάρτη και τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης [54], εντούτοις από τις παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στο Δικαστήριο προκύπτει πραγματική αβεβαιότητα όσον αφορά την έννοια ή/και το πεδίο εφαρμογής της ανακοινώσεως της Autorità.

95. Κατά συνέπεια, στο αιτούν δικαστήριο εναπόκειται να καθορίσει την έννοια και το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω ανακοινώσεως, προκειμένου να εξακριβωθεί κατά πόσον η Autorità παρέκκλινε πράγματι από αυτή παραβιάζοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως τις γενικές αρχές του δικαίου. Συναφώς το αιτούν δικαστήριο θα πρέπει να επαληθεύσει, μεταξύ άλλων, αν, στην υπόθεση της κύριας δίκης, τηρήθηκε η ίση μεταχείριση όλων των αιτούντων επιείκεια και το δικαίωμα χρηστής διοίκησης, καθώς και αν προστατεύθηκε η δικαιολογημένη εμπιστοσύνη.

V – **Πρόταση**

96. Βάσει των προεκτεθέντων, προτείνω στο Δικαστήριο να δώσει στα υποβληθέντα από το Consiglio di Stato προδικαστικά ερωτήματα τις ακόλουθες απαντήσεις:

«1) Το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του Ευρωπαϊκού Δικτύου Ανταγωνισμού (ΕΔΑ) 2006 δεν έχει δεσμευτική ισχύ έναντι των αρχών ανταγωνισμού των κρατών μελών (ΕΑΑ). Εντούτοις, όταν κράτος μέλος θεσπίζει πρόγραμμα επιείκειας που βασίζεται ή όχι στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, πρέπει να τηρεί το δίκαιο της Ένωσης, ιδίως δε, στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, να μεριμνά ώστε οι κανόνες που θεσπίζει ή που εφαρμόζει να μην περιορίζουν την αποτελεσματική εφαρμογή των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ. Εξάλλου, τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων των ΕΑΑ τους, δεσμεύονται από τις διατάξεις του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης και από τις γενικές αρχές της Ένωσης κατά την εφαρμογή των άρθρων 101 ΣΛΕΕ και 102 ΣΛΕΕ. Συνεπώς, όταν ΕΑΑ υιοθετεί πρόγραμμα επιείκειας, το οποίο είναι κατ' αρχήν ικανό να αναπτύξει έννομες συνέπειες, το πρόγραμμα αυτό πρέπει να σέβεται τον Χάρτη και τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης, συμπεριλαμβανομένων των αρχών της απαγορεύσεως των δυσμενών διακρίσεων, της αναλογικότητας, της ασφάλειας δικαίου, της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης και του δικαιώματος χρηστής διοίκησης.

53 — Βλ. σημείο 63 των παρατηρήσεων της Agility.

54 — Βλ., κατ' αναλογία, αποφάσεις Pfleiderer (C-360/09, EU:C:2011:389, σκέψη 24), και Donau Chemie κ.λπ. (C-536/11, EU:C:2013:366, σκέψη 27 και εκεί παρατιθέμενη νομολογία).

2) Το δίκαιο της Ένωσης δεν προβλέπει κάποιον νομικό δεσμό μεταξύ της αιτήσεως απαλλαγής που υποβάλλει ή προτίθεται να υποβάλει μια επιχείρηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και της συνοπτικής αιτήσεως απαλλαγής που υποβάλλει σε ΕΑΑ για την ίδια σύμπραξη ο οποίος θα δημιουργούσε υποχρέωση της ΕΑΑ, δυνάμει του σημείου 22 του πρότυπου προγράμματος επιείκειας του ΕΔΑ 2006 και του σημείου 45 των επεξηγηματικών σημειώσεων που προσαρτώνται στο πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, να εκτιμήσει τη συνοπτική αίτηση απαλλαγής που της υποβάλλεται με γνώμονα την αίτηση που υποβάλλεται ή πρόκειται να υποβληθεί στην Επιτροπή ή να επικοινωνήσει με την Επιτροπή ή με την επιχείρηση προκειμένου να εξακριβώσει αν η τελευταία, μετά την υποβολή της συνοπτικής αιτήσεως, διαπίστωσε την ύπαρξη συγκεκριμένων και ειδικών παραδειγμάτων συμπεριφοράς στον τομέα που εικάζεται ότι καλύπτεται από την αίτηση απαλλαγής που υποβλήθηκε στην Επιτροπή, αλλά όχι από τη συνοπτική αίτηση απαλλαγής.

3) Τα κράτη μέλη μπορούν να υιοθετήσουν ευνοϊκότερη προσέγγιση έναντι των επιχειρήσεων που ζητούν επιείκεια στο πλαίσιο των προγραμμάτων επιείκειάς τους σε σχέση με την προβλεπόμενη από το πρότυπο πρόγραμμα επιείκειας του ΕΔΑ 2006, υπό την προϋπόθεση να τηρούν το δίκαιο της Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 101 ΣΛΕΕ, τις διατάξεις του Χάρτη και τις γενικές αρχές του δικαίου της Ένωσης».